

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านประดู่бак

นางสาววรรณิณี สิ้นลักษณทิพย์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-533-137-6

วารสาร สันลักษณ์ทิพย์ : การประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านประจวบ

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ราเชนทร์ โกศลวิตร, 185 หน้า

ISBN 974-533-137-6

ปัจจุบันนี้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ อยู่ในช่วงกำลังพัฒนา จึงได้มีการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้เศรษฐกิจดีขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวชนบทและชุมชนเมืองที่กำลังประสบปัญหาในด้านต่างๆ ติดตามมาอีกมากมาย และที่สำคัญที่สุด คือปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากการที่ประชาชนไม่มีเงินทุนที่จะนำมาลงทุน เพื่อที่จะสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ซึ่งรัฐบาลก็ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของหมู่บ้าน ช่วยให้ชาวบ้านสามารถพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง โดยมีการจัดตั้งระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติตาม ในการวิจัยโครงการได้มีวิธีดำเนินการ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตและจดบันทึก มีการกำหนดกลุ่มประชากรแบบเจาะจงเป็นตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านประจวบ และครัวเรือนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน

ในการศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการศึกษาถึงภาพรวมของประเทศ ซึ่งประกอบด้วยด้านความยากจนของประเทศ ด้านแวดล้อม และได้ศึกษาถึงภาพรวมของท้องถิ่นของหมู่บ้าน ตลอดจนการวิเคราะห์ มีการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ประกอบด้วยกรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์ โมเดล(CIPP MODEL) ถึงกรณีผู้ผู้ได้มีการทำตามวัตถุประสงค์ ของโครงการหรือไม่ ความคืบหน้าของธุรกิจ เทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้ โดยใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญโดยสรุป อภิปรายผล ของกองทุนหมู่บ้านประจวบ สามารถสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม และความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น และผลสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อไป

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....วารสาร สันลักษณ์ทิพย์

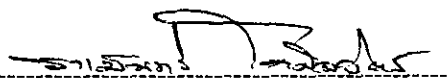
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.ราเชนทร์ โกศลวิตร)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ เกียรติกร ดร.เกรียงศักดิ์ เอี่ยมเก็บ)

(อาจารย์มงคล ผจงธนสถัญญ์)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมิน โครงการ

()

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ 8 เดือน 8 พ.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ

เช่น

- อาจารย์ ดร. ราเชนทร์ โกศลวิตร
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข
- รองศาสตราจารย์ ดร.องค์การ อินทร์มพรรย์
- สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาด้าน

วิชาการ

- คุณไพบุลย์ ปัญจะ นายอำเภอปากช่อง ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก
- คุณดวงพร ตลอดพงษ์, คุณสมพันธ์ เกตุชชะ และพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่องที่ให้คำ

ปรึกษา

- ผู้ใหญ่อินทร์ เถาว์กลาง ผู้ใหญ่บ้านประดู่บาก หมู่ที่ 7 ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก

สะดวก

- เจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัย ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก
- ขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านประดู่บาก ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ทำนุ ขอบพระคุณพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

วราภรณ์ สิ้นลักษณะทิพย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบความคิดและทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	4
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	6
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	6
2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	7
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน.....	12
4. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแบบชิพโมเดล.....	14
5. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	15
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	17
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	17
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	23
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	27

สารบัญ(ต่อ)

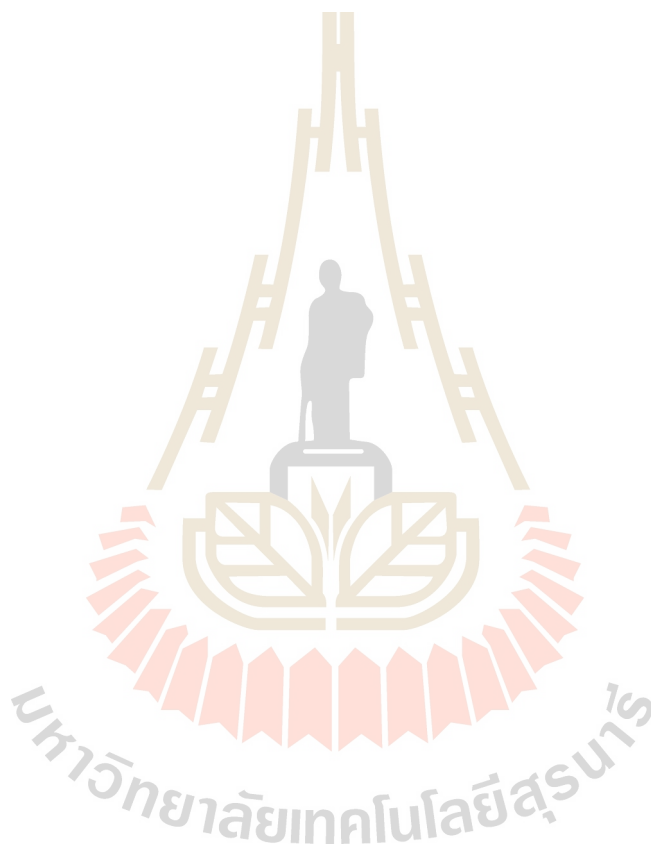
	หน้า
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
บทที่ 4 ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	30
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	30
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	50
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	58
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	60
บทที่ 5 สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	63
1. สรุป อภิปราย.....	63
2. ข้อเสนอแนะ.....	67
บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก.....	71
1. ภาคผนวก ก. การจัดเก็บข้อมูล บร.1-12.....	72
2. ภาคผนวก ข. เทคนิคพื้นฐานเพื่อการมีส่วนร่วม.....	126
3. ภาคผนวก ค. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี.....	131
4. ภาคผนวก ง. ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านประจำตำบล.....	161
5. ภาคผนวก จ. ตาราง Krejcie และ Morgan.....	170
6. ภาคผนวก ฉ. แผนที่ต่างๆ.....	172

สารบัญแผนภาพ

หน้า

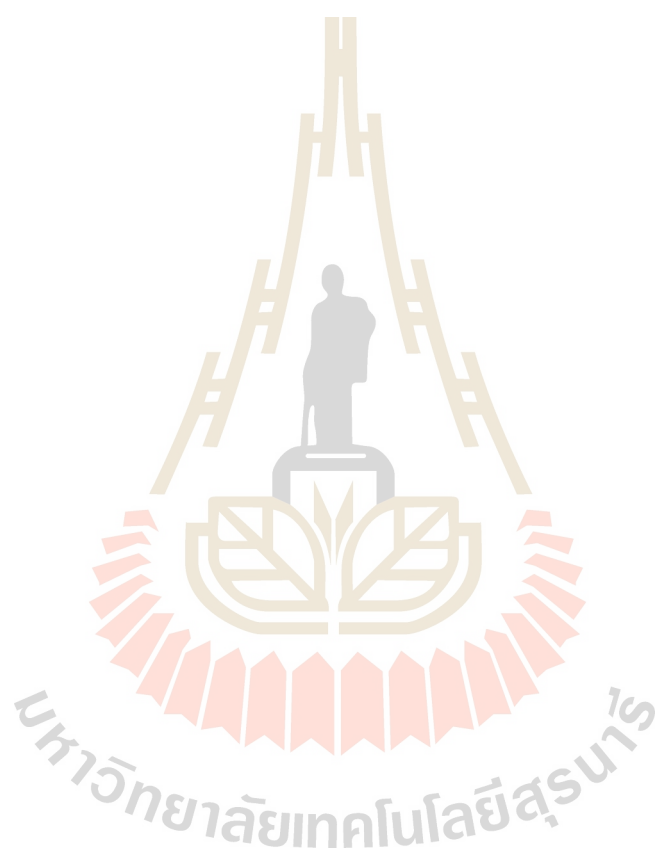
แผนภาพที่

1.ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	3
2.ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตףเฟลบีม.....	14
3.ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพพีโมเดล.....	22

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. เพศและอายุของประชาชน.....	47

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันนี้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ อยู่ในช่วงกำลังพัฒนา จึงได้มีการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้เศรษฐกิจดีขึ้น และการพัฒนาชนบท และชุมชนเมืองก็เป็นส่วนสำคัญ ส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศ เนื่องจากชนบทและชุมชนเมืองเป็นพื้นฐานของประเทศ และประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวชนบทและชุมชนเมือง ซึ่งกำลังประสบปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย และปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมอื่น ๆ ติดตามมาอีกมากมาย และที่สำคัญที่สุด คือปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากการที่ประชาชนไม่มีเงินทุนที่จะนำมาลงทุน เพื่อที่จะสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ซึ่งรัฐบาลก็ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำให้เกิดมีการพัฒนาอาชีพคนในหมู่บ้านมีงานทำมากขึ้น สร้างศักยภาพในการสร้างความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนให้รู้จักพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านตามนโยบายของรัฐบาล เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยเฉพาะหมู่บ้านประดู่ปาก ตำบลขงนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน ปัจจุบันได้มีการปล่อยกู้เงินไปแล้วจำนวน 55 ราย ซึ่งผู้กู้ส่วนใหญ่ก็จะประกอบอาชีพ เกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย ส่งผลให้มีการพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่ายลง ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในอนาคต และสามารถทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษาว่าหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถบริหารจัดการกองทุน
- 2) เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ของกองทุนกับหมู่บ้านประดู่ปาก
- 3) เพื่อศึกษาศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของหมู่บ้าน

- 4) เพื่อต้องการทราบว่าหมู่บ้านประจวบสามารถพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง
- 5) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
- 6) เพื่อต้องการทราบว่าผู้รู้สามารถบริหารจัดการเงินกู้ให้เงินไปตามวัตถุประสงค์
- 7) เพื่อศึกษาว่าโครงการนี้จะประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ

3. กรอบความคิดทฤษฎี

แนวคิดการประเมินของโพรวัส (Provus's Discrepancy Evaluation) โพรวัสให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน และการค้นหาช่วงว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อเป็นใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้องที่เป็นกระบวนการ ของการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริง กับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกขั้นตอน และจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพ”

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟลบีมกล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

จากแนวคิดข้างต้นให้ความหมายของคำว่า “การประเมิน” (Evaluation) ไว้หลายความหมาย ซึ่งแต่ละความหมายก็ได้จะให้ความหมายคล้ายๆ กัน ส่วนใหญ่เป็นการรวบรวม และเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ มาช่วยในการตัดสินใจที่ดี “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) โดยมีอักษรที่มีความหมายดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจ และดูผลสำเร็จของโครงการ

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายใน ของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบ “ซีพีพี โมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ชีพชีพอิมเตลจะเป็นแบบจำลอง ที่จะช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ในหมู่บ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อที่จะได้ดูผลสำเร็จของโครงการว่าเงิน 1 ล้านบาท ของรัฐบาลได้เกิดประโยชน์ต่อผู้ผู้นำไปเป็นทุนหมุนเวียน และสร้างรายได้ให้กับคนที่อยู่ในหมู่บ้านได้มากน้อยเพียงใด และผลสำเร็จของโครงการ

4. วิธีดำเนินการ

การติดตามเก็บข้อมูลของหมู่บ้านประดู่ปาก ตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายสามารถศึกษาได้หลายวิธีด้วยกัน โดย

1) การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสัมภาษณ์กับสมาชิกในหมู่บ้าน เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง โดยมีการสุ่มตัวอย่างง่าย(Simple Random Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างใช้หลักการของความน่าจะเป็นที่สมาชิก ในหมู่บ้านประดู่ปากมีโอกาสถูกสุ่มเท่าๆ กัน คือ การใช้ตารางสุ่มของ Krejcie และ Morgan โดยการจัดทำตารางระบุจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะสุ่ม เช่น จำนวนประชากรในหมู่บ้านประดู่ปากมี 533 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างจะเท่ากับ 175 คน เป็นต้น และใช้วิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) เพียงกลุ่มเดียวเป็นครณีตัวอย่าง คือ กลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านประดู่ปาก ตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และผู้กู้เงินกองทุนเงินล้านบาททุกคน

2) การสังเกต (Observation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย คือ การที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนและก็จดบันทึกข้อมูล

4.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมจากเอกสารต่างๆ หรือมีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว ได้แก่ หนังสือพิมพ์ ระเบียบของกองทุน แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน(กชช 2ค) และสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน(จปฐ.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จะต้องใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบ กับข้อมูลเชิงปริมาณเพื่ออธิบายประวัติและสภาพต่างๆ ของหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ซึ่งข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณจะประกอบด้วย รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจะเป็นการบรรยายความคิดเห็น ของประชาชนในหมู่บ้าน โดยในการเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิง

ปริมาณอาจจะใช้การสังเกตแบบเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน หรืออาจจะสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

- 1) ได้ทราบว่าหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถบริหารจัดการกองทุน ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ด้วยตนเอง ตามที่นโยบายของรัฐบาลกำหนดไว้
- 2) ได้ทราบว่าในการจัดตั้งกองทุนหนึ่งล้านบาท จะมีความเป็นไปได้กับหมู่บ้านประจวบ
- 3) ได้ทราบว่าหมู่บ้านประจวบมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมของหมู่บ้านประจวบ
- 4) ได้ทราบว่าหมู่บ้านประจวบ สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง
- 5) ได้ทราบว่าแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในหมู่บ้านประจวบ
- 6) ได้ทราบว่าผู้รู้สามารถบริหารจัดการเงินกู้ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- 7) ได้ทราบว่าโครงการนี้จะประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในโครงการนี้ ดังนี้

1.นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท” เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีได้จัดตั้งขึ้น เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น มีความสามารถในการจัดระบบและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

นโยบายดังกล่าวยังส่งผลให้เกิดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีการให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิต ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนด ให้มีการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองของตนเอง ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับหนึ่ง และให้บัณฑิตที่ไปศึกษาต่างจังหวัดกลับมาพัฒนาและเรียนรู้ภูมิปัญญาในหมู่บ้านของตนเอง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องร่วมกันเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการสร้างจิตสำนึก และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน มีการควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยยึดหลักประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้านกองทุนอาชีพ ฯลฯ

2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

3) การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านชุมชนเมือง เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการ และด้านการจัดการกองทุน

4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดี แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวม ทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากระเบียบต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีกฎข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านนี้จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถทำความเข้าใจในรายละเอียดได้ ซึ่งก็มีเนื้อหา ดังนี้

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ซึ่งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ และถ้าจะพ้นจากตำแหน่งได้ก็เมื่อมีการ

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 5) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
- 2) กำหนดแผนการ จัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 4) กำหนดแผนงาน และออกระเบียบข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
- 7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ราชการ ไปช่วยปฏิบัติงาน เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลาก็ได้

10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้ คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจ และหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำนักงานมีอำนาจ มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน ของคณะกรรมการ และของกองทุน
- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหาร กองทุน
- 5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
- 6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจง และฝึกอบรมบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
- 8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการ ในส่วนการบริหารกองทุน
- 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงาน เสนอต่อคณะกรรมการ
- 11) ดำเนินการอื่นใดตาม ที่คณะกรรมการมอบหมาย (รายละเอียดสามารถ ศึกษาเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก)

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1) ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ ให้ชุมชนมีการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น เป็นผู้กำหนดอนาคต เกื้อกูล ประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2) ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน จำนวน 15 คน โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกกรรมการกองทุนนั้น กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3) กรรมการกองทุนจะมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

4) สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วยบุคคลธรรมดา ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น และมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามข้อบังคับของกองทุน

5) ในการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สมาชิกที่มีความประสงค์จะขอกู้ ต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา และในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง คณะกรรมการจะอนุมัติได้ไม่เกินจำนวน 20,000 บาท มีการกำหนดระยะเวลาคืนเงิน ภายใน 1 ปี พร้อมดอกเบี้ย (รายละเอียดยสามารถ ศึกษาเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก)

2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อให้การบริหารการจัดการของกองทุนหมู่บ้านประจวบคึก ให้มีประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม มีการเสถียรและความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านประจวบคึก เพื่อให้มีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จึงได้มีการออกกฎระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านประจวบคึก มีดังต่อไปนี้

1) ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 18 หมู่ 7 บ้านประจวบคึก ตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30130 โทรศัพท์ 044-239570

2) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนกองทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก
- 2.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 2.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม
- 2.5 เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

3) แหล่งที่มาของกองทุน

- 3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- 3.2 เงินกู้ยืม
- 3.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- 3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 3.5 เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- 3.6 เงินค่าหุ้น

3.7 เงินสทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

3.8 เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพันอื่น

ใด

4) คุณสมบัติของสมาชิก

4.1 เป็นผู้ที่ทำนัก หรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้านประจำมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน ก่อนการตั้งกองทุน

4.2 เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

4.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

4.4 เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

4.5 อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

4.6 มีเงินฝากตั้งจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

5) การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

5.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุน ได้มีคณะกรรมการกองทุน

5.2 ผู้ที่สามารถยื่นความจำนง หรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

5.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

6) การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

6.1 ตาย

6.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

6.4 ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้ร่วมประชุม

6.5 จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

6.6 จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

6.7 นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านประจำภาค ได้มีคณะกรรมการกองทุนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน โดยระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ การฝากเงินออมทรัพย์ การถือหุ้น การกู้ยืมเงิน และการใช้เงินชำระคืนเงินกองทุน (รายละเอียดสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก)

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

1) แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ภายในหมู่บ้านผู้ใหญ่บ้านจะต้องเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือน ในหมู่บ้านครัวเรือนละ 1 คน และผู้ที่มาประชุมจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุน โดยคณะกรรมการจะมีคุณสมบัติตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

- 1.1 เป็นผู้มิใช่อยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า 2 ปี
- 1.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
- 1.3 ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา และไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- 1.4 ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- 1.5 ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิ

2) แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว มีการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังนี้

การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 2.1 จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ. 2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ. 2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ
- 2.2 ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบข้อบังคับของกองทุน
- 2.3 เปิดบัญชีกับธนาคาร

การประเมินความพร้อมกองทุน

เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง ได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้วคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับ กองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อม ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- 3) ความรู้ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุน ของคณะกรรมการ
- 4) ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 6) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- 7) การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

3) การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน 20,000 บาท โดยสมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการ เพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน ลักษณะโครงการเป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน เมื่อคณะกรรมการกองทุนมีอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอ ก็ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้เงินตลอดจนเงื่อนไข และรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ในการชำระคืนเงินกู้ผู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้น ภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

4) การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากที่รัฐบาลได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วนอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

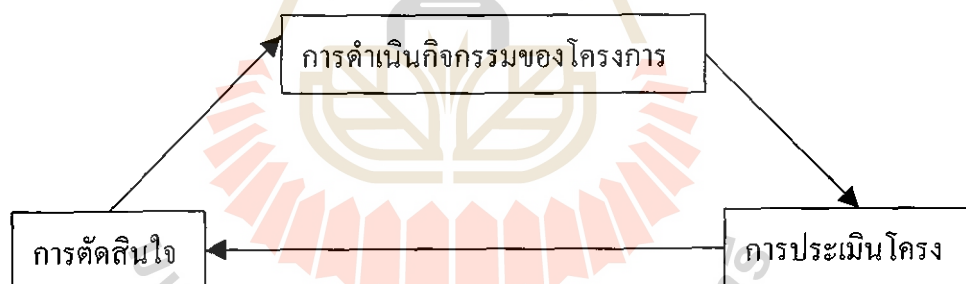
อีกทั้งยังได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิต เพื่อการศึกษาหลักสูตรการบริหารจัดการโครงการซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่ โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหาร

จัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงานรายได้ แก่ผู้จบการศึกษา ระดับปริญญาตรีที่ว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตยากจนในหมู่บ้านชนบท ซึ่งเป็นการ กระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และสร้างศักยภาพ ยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะ ในการบริหารจัดการซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุน บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

4. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแบบซิฟพีโมเดล

รูปแบบการประเมินแบบซิฟพีโมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป รูปแบบการประเมินแบบซิฟพีโมเดล ในหนังสือรวบ บทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ) 2544:221-234) ดังต่อไปนี้ สตีฟเฟลมบิมได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่” โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ

แผนภูมิที่ 2 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตีฟเฟลมบิม

ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- 1) กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3) วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศเพื่อนำเสนอผู้บริหาร

รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP MODEL ไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้า เพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรม และบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์

ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชีพท์โมเดล

แบบจำลองชีพท์โมเดลจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1) การประเมินบริบท หรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมิน โดยทั่วๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติ และลงมือทำการประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

5.เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุน แล้วยังมีเอกสารอื่นอีกที่เขียนถึงกองทุนหมู่บ้าน เช่น

จากมติชน “บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ก้าวอย่างที่ดั่งฝันฝ่า” ปัจจุบันนี้ เงินทุนเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาหมู่บ้าน ถ้าไม่มีเงินทุนหมู่บ้านก็ยากที่จะทำอะไรได้ ดังนั้นการสะสมเงินทุน การสร้างกองทุนสำหรับหมู่บ้านจึงจำเป็นต้องทำกัน เพื่อนำเงินทุนที่ได้มาพัฒนาหมู่บ้าน นำเงินกองทุนที่ได้ไปส่งเสริมอาชีพในหมู่บ้านและช่วยเหลือสวัสดิการต่างๆ ซึ่งปัจจุบันนี้ได้มีนโยบายของรัฐบาลออกมาพร้อมๆ กัน หลายนโยบาย เช่น นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ,ธนาคารประชาชน, หนึ่งผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบล, อินเทอร์เน็ตตำบล และหนึ่งในนโยบายของรัฐบาลก็คือ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านละ 1,000,000 บาท ถึงแม้ว่าโครงการนี้จะมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันมาว่าเป็นการหาเสียงเหมือนกับการดำนน้ำพริกละลายแม่น้ำ งบประมาณของรัฐบาล ซึ่งเงินงบประมาณจำนวนเกือบพันล้านบาท มีโอกาสเป็นหนี้สูญอย่างมาก แต่ในความเป็นจริงทำให้คนยากจนมีโอกาสนำเงินทุนนี้ ไปก่อสร้างตัว หรือเป็นทุนในการประกอบอาชีพพร้อมกับ

ดำเนินงาน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หรือโครงการบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

ปัจจุบันหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศมีประมาณ 79,754 แห่ง โดยมีการจ้างบัณฑิตว่างงานในท้องถิ่นนั้นๆ เข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการ โดยมีสถาบันราชภัฏทั้ง 14 แห่ง และมหาวิทยาลัยของรัฐอีก 18 แห่ง เป็นสถาบันหลักที่จัดการเรียนการสอนซึ่งรัฐบาลจ่ายค่าตอบแทนให้เดือนละ 6,360 บาท และได้หักค่าใช้จ่ายในการศึกษาจากสถาบันไว้เดือนละ 600 บาท รวมใช้งบประมาณทั้งสิ้น 5,077,119,790 บาท ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับตัวบัณฑิตแล้ว ยังส่งผลให้เศรษฐกิจดีขึ้นไปด้วย ตามนโยบายของรัฐบาล

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการ ประเมินโครงการ

การศึกษาคำนี้ เป็นการศึกษาลักษณะของการประเมินโดยใช้รูปแบบ เครื่องมือ ตลอดจนแหล่งที่เก็บข้อมูลโดยมีองค์ประกอบหลักในวิธีการศึกษา ดังนี้

1.วิธีการประเมินโครงการ

ความหมายของการประเมินได้มีหลากหลายความหมาย แตกต่างกันไปโดยสรุปได้ ดังนี้

ความหมายของการประเมินในเชิงการตัดสินใจคุณค่าจากความคิดเห็น เป็นความหมายที่เน้นการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยนำความคิดเห็นความรู้สึกของผู้ประเมินเป็นผู้ตัดสิน ถ้าผู้ประเมินมีลักษณะความรู้ และประสบการณ์ที่ต่างกัน อาจตัดสินคุณค่าของสิ่งเดียวกันต่างกันก็ได้

ความหมายในเชิงตัดสินคุณค่าจากเกณฑ์ที่กำหนด จะทำให้การประเมินมีความถูกต้องมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการตัดสินคุณค่าจะไม่ขึ้นกับความคิด ความรู้สึก ความรู้ และประสบการณ์ เป็นหลัก แต่ขึ้นกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ถ้าเกณฑ์มีความชัดเจนครอบคลุมมากเพียงใด การตัดสินย่อมมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ความหมายการประเมินในเชิงกระบวนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การประเมินจะเน้นความสำคัญของกระบวนการรวบรวม ข้อมูลสารสนเทศ ในการตัดสินใจ กระบวนการได้มาของข้อมูลสารสนเทศก็คือ การวัดผลนั่นเอง แต่ในการวัดผลจะต้องพิจารณาให้ครอบคลุม ตัวแปรเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพราะถ้าการประเมินยังยึดมั่นอยู่กับสถิติความหมายของคะแนนที่ได้จากเครื่องมือวัดผล จะทำให้ละเลยการพิจารณาตัวแปรสำคัญที่มีคุณค่า ต่อผลการประเมิน โดยเฉพาะตัวแปรที่ไม่สามารถวัดได้ในเชิงปริมาณ

จากความหมายของการประเมินจะเห็นว่า การประเมินจะเกี่ยวข้องกับการวัดและการตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการประเมิน ในการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องกำหนด สิ่งที่ต้องการประเมิน ได้แก่ จุดประสงค์ของการประเมินจะบ่งบอกเป้าหมาย และสิ่งที่ต้องการประเมิน และตัวชี้วัดการประเมินจะระบุถึงเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมินตามจุดประสงค์ที่กำหนด หลังจากกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดชัดเจนแล้วเข้าสู่กระบวนการวัดผลโดยการสร้างเครื่องมือ และการออกแบบการเก็บข้อมูล ซึ่งการสร้างเครื่องมือจะต้องสอดคล้องเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ข้อมูลที่ได้จาก

กระบวนการวัดแล้วนำมา วิเคราะห์เพื่อพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมิน โครงการ เปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการประเมิน

ข้อควรคำนึงถึงในการใช้รูปแบบการประเมิน

1) วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือการให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ ต่อการตัดสินใจ

2) ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องการออกแบบการประเมินที่แตกต่างกัน และควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผล และเป็นรูปแบบต่างๆ ไป

3) ในกรณีที่รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา (Content) ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผล ดังนี้ คือ วิเคราะห์ รวบรวม นำเสนอ

4) การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ คือ ขั้นการวิเคราะห์ ออกแบบเลือกและปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมิน และผู้ตัดสินใจ

5) การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (Cycle) ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ

จะเห็นว่า การประเมินเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด จากข้อมูลสารสนเทศ ที่ได้จากกระบวนการวัดผล ซึ่งสิ่งที่ต้องการประเมินสามารถกำหนด ได้หลากหลายตามรูปแบบของการประเมิน อย่างเช่น การประเมินตามรูปแบบซิปป์โมเดล (CIPP MODEL) ซึ่งแบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ เกี่ยวกับโครงการอีกด้วย และยังมีข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี นับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ

แบบจำลองซิปป์โมเดลจะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

1) การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมิน โดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้อง และมีความสำคัญสำหรับการบรรลุ

เป้าหมาย การประเมินสถานะแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้อง กับความต้องการของที่ประชุม และสถานการณ์

วิธีการประเมินสถานะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1.1 Contingency Mode เป็นการประเมินสถานะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดัน จากภายนอกระบบ (Opportunities and pressure outside of the immediate system) เพื่อให้ได้ข้อมูล มาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้างๆ เช่น การประเมินค่านิยมของชุมชน ข้อเสนอแนะต่างๆ แนวโน้มของการพัฒนา เศรษฐกิจสถิติ ประชากร การสำรวจปัญหาเหล่านี้ ทำให้สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต ซึ่งมีประโยชน์ใน การวางแผนโครงการต่อไป

1.2 Congruence Mode เป็นการประเมิน โดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่ สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้

ในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดทิศทางของหน่วยที่จะประเมิน เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับนโยบาย และการตัดสินใจการบริหารของระบบ ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินกับผู้บริหาร นักประเมินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา การตัดสินใจในปัจจุบัน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ต้องการ ใช้เพื่อการตัดสินใจในอนาคตให้แก่ผู้บริหาร

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

2.1 ความสามารถของหน่วยงาน หรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2.2 ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.3 การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือการวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในการรูปของราคา และกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับโดยการประเมินในด้านอัตราค่าจ้าง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจจะไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตราค่าจ้างเท่าใดวางแผนงาน และดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติ และลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

3.1 เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

3.2 เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

3.3 เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ มี 3 วิธีคือ

1. แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งต่อไปนี้ เช่นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มบุคลากรและนักศึกษา วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจและเห็นพ้องกัน วัตถุประสงค์ของแผนการ เป็นต้น

2. เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยโครงการระหว่างการดำเนินการนั้น

3. ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ๆ ของโครงร่าง โครงการ เป็นต้นว่ามโนทัศน์ที่ต้องการสอน และปริมาณของการอภิปรายที่จะมีความหมายนี้ เพื่อบรรยายว่าเกิดอะไรขึ้นจริงๆ สารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่าทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่บรรลุผล

ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่างคือ

1. การจัดทำนัยประเมินกระบวนการเต็มเวลา
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการและบุคลากรในโครงการ หรือในแผนงานเอง

4. การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

ในการรวบรวมสารสนเทศ นักประเมินกระบวนการต้องใช้วิธีการทั้งที่มีแบบแผนและไม่มีแบบแผน เช่น การวิเคราะห์ปฏิบัติการ การบันทึกอย่างอิสระภายหลังสิ้นสุดการดำเนินงานแต่ละวัน การสัมภาษณ์ การจัดอันดับ บันทึกประจำวันของเจ้าของโครงการ วิธีการ Semantic Differential บันทึกการประชุมคณะกรรมการ การปรับปรุงรายงานของ PERT และ Suggestion Boxes นอกจากตัวแปรที่สำคัญตามทฤษฎีแล้ว ผู้ประเมินกระบวนการยังอาจจะค้นหาเหตุหรือกรณีอื่นที่ไม่ได้เข้า

มามีส่วนร่วม แต่เป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการ ดังนั้นผู้ประเมินจึงต้องใช้เครื่องมือใดๆ เท่าที่ทำได้เพื่อสืบสาวไปถึงสิ่งที่แสดงให้เห็นปัญหาอย่างแท้จริง

คุณค่าของการประเมินกระบวนการไม่ได้อยู่ในความสัมพันธ์กับการประเมินอื่นๆ เท่านั้น แต่อยู่ที่

1. การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อมและการประเมินปัจจัย คือ ถ้าการกำหนดวัตถุประสงค์และการวางโครงการคลุมเครือโครงการนั้นอาจจะเป็นเหตุแห่งความล้มเหลว ซึ่งการประเมินสถานะแวดล้อมและปัจจัยจะช่วยชี้ให้เห็นและแก้ปัญหาแล้วตั้งแต่ต้น พอถึงการทำตามกระบวนการจำเป็นที่จะต้องมีการย้อนกลับโดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่าทำอย่างไรโครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นในกรณีเช่นนี้การประเมินกระบวนการจึงจำเป็นที่สุดที่สามารถกระทำหน้าที่นี้

2. การประเมินกระบวนการมีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิตในระยะแรกของการกำหนดแผนงาน แต่แนวโน้มนี้จะกลับกันถ้าเป็นโครงร่างของการพัฒนาแผนงานอาศัยการสำรวจน้อยลง แต่มีโครงร่างที่แน่นอนมากขึ้น การประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตจะขึ้นต่อกันและกัน

ภายใต้การประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูกรวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารนิเทศนั้น อาจจะไม่บ่อยทุกวันถ้าจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะแรกๆ ของโครงการ ทั้งนี้การประเมินนี้ไม่เพียงแต่ให้สารนิเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังคงบันทึกสารนิเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

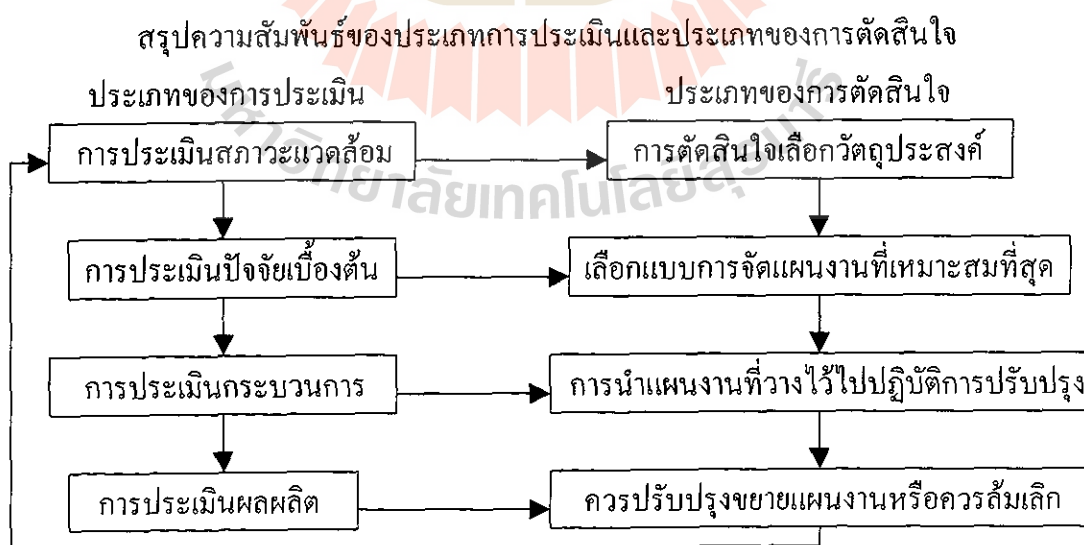
3. การประเมินผลผลิต(Produce Evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังคงมีความจำเป็นยิ่งในระหว่างปฏิบัติตามโครงการด้วย

ระเบียบวิธีต่างๆ ไปของการประเมินผลผลิต จะรวมถึงต่อไปนี้อย่างไรก็ตามคือการดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์(Absolute Criteria)หรือมาตรฐานสัมพัทธ์(Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

เท่าที่ผ่านมา การประเมินมีความหมายเพียงส่วนที่เป็นการประเมินผลผลิตเท่านั้น ถึงแม้ว่าจะมีการประเมินแบบอื่นที่ต่างจากการประเมินผลผลิต แต่การประเมินเหล่านี้ก็ยังคงมีความสัมพันธ์คล้ายคลึงกันมาก ทั้งการประเมินสถานะแวดล้อมและการประเมินผลผลิต จะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่า

บรรลุปเป้าหมายได้อย่างมีระบบ โดยที่การประเมินสถานะแวดล้อมจะพิจารณาระบบโดยส่วนรวม และการประเมินผลผลิต พิจารณาความพยายามเปลี่ยนแปลงในระบบ ดังนั้นการประเมินสถานะแวดล้อมจึงแสดงที่สิ่งซึ่งจำเพาะในรูปที่การประเมินผลผลิตจะนำไปใช้ในภายหลัง

การเลือกใช้การประเมินใดๆ จะขึ้นอยู่กับชนิดของการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากการตัดสินใจวางโครงการ ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลง Homeostatic ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในส่วนที่บุคลากรในแผนงานเองมีความเข้าใจในสารสนเทศที่ตรงประเด็นในระดับสูง ก็อาศัยเพียงสารสนเทศจากการวิจัยและประเมินสถานะแวดล้อมเท่านั้นก็เพียงพอที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างและการนำการเปลี่ยนแปลงนั้นเข้าไปในแผนงาน แต่ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบ Neonobilistic ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยมีความเข้าใจในสารสนเทศที่ตรงประเด็นในตอนแรกในระดับต่ำ หรือ Incremental ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยโดยมีความเข้าใจในสารสนเทศที่ตรงประเด็นในตอนแรกในระดับต่ำ กลไกประเมินภายหลังจำเป็นต้องนำมาใช้ อย่างแรกก็คือการประเมินปัจจัยเพื่อแสดงและประเมินยุทธวิธีและระเบียบการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ ซึ่งทั้งนี้ต้องผ่านการทดลองก่อน เพราะยุทธวิธีพวกนี้เป็นผลกระทบและยังไม่มี การตรวจสอบที่เพียงพอ ก่อนที่จะได้นำมาใช้ในแผนภาพ ต่อจากนั้นการประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตจะถูกนำมาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการทดลอง โดยการประเมินกระบวนการจะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของวิธีการทดลองการประเมินผลผลิตจะเข้ามามีบทบาทร่วมในการที่จะปรับปรุงยุทธวิธีหรือระเบียบการนั้น

แผนภูมิที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองซัพพ์โมเดล

สรุป การประเมินรูปแบบชิป(CIPP Model) เป็นการช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ในหมู่บ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อที่จะได้ดูผลว่าโครงการกองทุน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนได้ให้ประโยชน์ต่อผู้กู้เป็นเงินมากน้อยเพียงใด และดูผลสำเร็จของโครงการว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คำว่า “ประชากร” (Population) ในการวิจัยให้ความหมายว่า กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการ ศึกษาวิจัยซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็น สิ่งไม่มีชีวิต

คำว่า “กลุ่มตัวอย่าง” (Sample Or Sampling Group) ในการวิจัย หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจาก ประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา

จากความหมายข้างต้นจะเห็นว่า ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการ ศึกษาให้มีความหมายกว้าง หรือแคบมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ จะนำผลการศึกษาไปใช้ได้ เพื่อที่จะสร้างความเชื่อถือได้ของข้อมูล ที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่าง และ สามารถสรุปผลอ้างอิงจากคุณลักษณะ ของกลุ่มตัวอย่างกลับไปเพื่ออธิบายคุณลักษณะของประชา กรได้

จากการที่ได้มีศึกษาข้อมูลในหมู่บ้านประดู่ปาก หมู่ที่ 7 ตำบลขนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี จึงใช้วิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) เพียงกลุ่มเดียว เป็นกรณีตัวอย่าง คือสมาชิกกองทุนหมู่บ้านประดู่ปาก และครัวเรือนที่มีอยู่ในหมู่บ้านประดู่ปาก ขนาดตัวอย่างที่ให้ข้อมูลแทนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เป็นคณะกรรมการกลุ่มกองทุนหมู่บ้านประดู่ ปาก และสมาชิกที่กู้เงินไปตามโครงการของรัฐบาลร้อยละ 50 หรือจำนวน 35 คน สำหรับขนาดตัว อย่างครัวเรือน ที่มีอยู่ในหมู่บ้านประดู่ปากร้อยละ 50 ครัวเรือนทั้งหมด หรือจำนวน 64 ครัวเรือน และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างที่เปิดโอกาสให้ แต่ละตัวอย่างมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆ กัน ด้วยวิธีจับฉลาก

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องกำหนดตัวแปร (Variable) ซึ่งตัว แปรที่กำหนดจะมีค่าไม่คงที่ที่สามารถ เปลี่ยนแปลงค่าไปได้ตลอดเวลา และตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือ ระบุประเด็นที่ต้องการประเมิน หรือตัวแปรที่ต้องการที่ที่ต้องการ ศึกษา นั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้มีการประเมิน โดยใช้รูปแบบของซีพีพีโมเดล (CIPP Model) เพื่อศึกษาผลสำเร็จของโครงการ ซึ่งได้แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของซีพีพีโมเดล(แผนภูมิที่ 1) ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

- 1) หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
- 2) หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย
นี้ ประกอบไปด้วย

1.1 บริบทระดับประเทศ ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

(SMEs)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

1.1.5 ความเดือดร้อน และการเงินหนี้สินของประชาชน

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2.2 เงิน 1 ล้านบาท

2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

- 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 2.5 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยเหลือตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)
 - 4.1.1 จำผู้กู้
 - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 จำนวนผู้กู้ที่ได้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพ และความเข้มแข็ง
 - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
 - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ประกอบได้ด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 1.1.1 ความยากจนของประเทศ
 - 1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

(SMEs)

- 1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.1.5 ความเดือดร้อน และการเงินหนี้สินของประชาชน
- 1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- 1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ
- 2.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 2.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
 - 2.2.2 สภาพปัจจุบัน
 - 2.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
 - 2.2.4 ด้านวัฒนธรรม
- 3.3. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 3.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้ และครอบครัว
 - 3.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้ และเครือญาติ
 - 3.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
 - 3.3.4 หนี้นายทุนนอกระบบของผู้กู้
 - 3.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
 - 3.3.6 รายได้ของครอบครัว
 - 3.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินการ
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่นๆ
 - 2.3 สถานที่และวัตถุดิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 2.5 กำลังทำงาน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.1.2 ผู้กู้อิได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้กู้อิได้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้กู้อิได้ทำการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น เนื่องจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 ผู้กู้อิมีการพึ่งพาตนเอง

4.3.2 ผู้กู้อิมีศักยภาพ และมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

สรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงกัน โดยที่ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้อิแต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้กู้อิชำระคืนเป็นตัวชี้วัด ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้อิ (หน่วยระบบ A) จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้อิแต่ละราย (หน่วยระบบ B)

4.เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการได้กำหนดเครื่องมือ ดังนี้

4.1 ใช้แนวคำถามประกอบแบบสัมภาษณ์ (Interview Guideline) และการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการรายบุคคล และผู้นำกลุ่มกับคณะกรรมการ

แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย บร. ต่างๆ

1) แบบรายงาน บร. 1 เก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน

2) แบบรายงาน บร. 2 เก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

3) แบบรายงาน บร. 3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทศนคตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) แบบรายงาน บร. 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน

5) แบบรายงาน บร. 7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน

6) แบบรายงาน บร. 8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

7) แบบรายงาน บร. 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์

8) แบบรายงาน บร. 11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

4.2 แบบสังเกต (Observation) เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านประจำภาคพร้อมกับการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และสัมภาษณ์บุคคลสำคัญของหมู่บ้าน และจัดทำบันทึกประจำวันถึงสิ่งที่พบเห็นในหมู่บ้านทุกครั้ง

4.3 การจัดเวทีประชุมชาวบ้าน โดยให้สมาชิกผู้กู้เงิน และบุคคลที่เกี่ยวข้องมาร่วมเสวนาในหัวข้อที่กำหนดไว้ โดยใช้ บร. เป็นตัวกำหนดข้อหัว ดังนี้

- 1) แบบรายงาน บร. 5 จัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) แบบรายงาน บร. 6 จัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3) แบบรายงาน บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

5.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของโครงการศึกษากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวิธีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

5.1 รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสังเกตการณ์ (Observation Method) ในกิจกรรมบางโอกาส แบบสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม

5.2 โดยการสัมภาษณ์ สมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการและประชาชนในหมู่บ้านประจำภาค

5.3 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มีการจัดเก็บไว้แล้ว เรียกว่าข้อมูลมือสอง (Secondary data) ได้แก่

5.3.1 แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค)

5.3.2 สิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.)

5.3.3 เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลของหมู่บ้าน

5.3.4 แผนที่หมู่บ้าน

5.3.5 ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ (อบต.)

5.4 โดยการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดของแต่ละหมู่บ้าน ตามหัวข้อที่กำหนด

6.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาจัดกระทำให้เป็นระบบระเบียบเพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความและสรุปความ จากการศึกษาจะเน้น การวิเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นข้อความที่เขียนบรรยาย ความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้แล้ว สรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้ อธิบายในประเด็นที่ต้องการ โดยการจำแนกข้อมูล ข้อเท็จจริง จากเอกสารและประมวลความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยการจำแนกข้อมูลปริมาณ โดยใช้สถิติร้อยละและค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ปัญหา และการจำแนกข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับการรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือใช้ในการประเมิน เช่น บร. ต่างๆ เป็นต้น

โดยมีการคำนวณสถิติร้อยละมีการคิดคำนวณ ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มเป้าหมาย}}{\text{จำนวนข้อมูล}} \times 100$$

บทที่ 4

ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

วันนี้ประเทศไทย ยังไม่พ้นจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ประเทศยังต้องได้รับการบริหารที่ทุ่มเทเป็นพิเศษ จะปล่อยให้การบริหารดำเนินไปเหมือนภาวะปกติไม่ได้ เพราะเศรษฐกิจของประเทศ อาจถล่มถ้างอีกจนยากที่จะเยียวยา ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องการการเปลี่ยนแปลงในแทบทุกมิติ ด้วยแนวคิดของนโยบายใหม่ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งข้อมูล ความรอบรู้ และสติปัญญาที่เข้าใจในรากเหง้าแห่งปัญหา และทันโลก ทันเหตุการณ์

ปัจจุบันนี้ เศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังเปราะบาง สืบเนื่องมาจากปัญหาที่รุมเร้าหลายประการ ภาคประชาชนยังคงอ่อนแอมาก ประชาชนในชนบทมีรายได้น้อยไม่เพียงพอ กับภาระค่าใช้จ่าย เป็นผลมาจากปัญหาราคาสินค้าเกษตรที่ตกต่ำ การไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้อย่างเพียงพอ อีกทั้งมีภาระหนี้สินสูง ในขณะที่ประชาชนในเมืองมีรายได้น้อยไม่มั่นคง อันเป็นผลมาจากการปรับตัวของภาคธุรกิจ โดยการเลิกกิจการ การปรับลดค่าใช้จ่าย หรือขนาดขององค์กร ในขณะที่กำลังซื้อภายในประเทศยังไม่เข้มแข็งพอ ภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงกำลังเผชิญ กับปัญหาการลดถอยของขีดความสามารถในการแข่งขัน อุตสาหกรรมหลายประเภทไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญคือ ระบบสถาบันการเงินยังไม่สามารถทำหน้าที่ตามปกติในการเป็นกลไกหลัก ในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ในขณะที่ตลาดทุนไทยกำลังเผชิญกับภาวะซบเซาอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งระดมทุน และแหล่งลงทุนระยะยาวของระบบเศรษฐกิจและการเงินโดยรวม มิเพียงเท่านั้น รัฐบาลยังมีข้อจำกัดในการดำเนินนโยบายการคลัง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ สืบเนื่องมาจากภาระหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้นมา ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมา ในช่วงที่รัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศนั้น เงื่อนไขปัจจัยสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจโลกยังไม่เอื้ออำนวยต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศผู้ค้ารายใหญ่ของไทยมีแนวโน้มเศรษฐกิจที่ชะลอตัว เหตุการณ์การก่อการร้ายในสหรัฐฯ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ยิ่งส่งผลให้เศรษฐกิจโลกเกิดความผันผวน และชะลอตัวลงอีกอย่างต่อเนื่อง จากการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจไทย ในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันยังคงพึ่งพิงเศรษฐกิจโลกมาก โดยมีการส่ง

ออกสูงถึงร้อยละ 58 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกย่อมส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย อย่างมีอากัปกิริยาได้ วิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมาซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคม อย่างมากมายในวงกว้าง การว่างงานยังอยู่ในอัตราที่สูงถึง 1.2 ล้านคน สัดส่วนนักเรียนต้องออกจากโรงเรียน เพราะครอบครัวไม่มีรายได้ส่งเสียสูงขึ้น ปัญหาอาชญากรรมมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ปัญหาเสพติดที่เพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในปี 2543 มีการจับกุมคดียาเสพติดถึง 256,925 ราย ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว และเป็นระบบ ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่งคั่ง และความมั่นคงของประเทศในที่สุด ภายใต้สถานการณ์วิกฤตและข้อจำกัดดังกล่าว

ดังนั้นรัฐบาลได้เร่งดำเนินมาตรการ กระตุ้นเศรษฐกิจผ่านโครงการต่างๆ เพื่อกระตุ้นการลงทุน และการบริโภคภายในประเทศ โดยมีเป้าหมายในการหยุดยั้งการหดตัวของเศรษฐกิจพร้อมกันนั้น รัฐบาลได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสังคมใหม่ โดยมองภาพให้ครบถ้วนอย่างเป็นระบบ และมีเป้าหมายที่จะรักษาไว้ซึ่งการเติบโตของเศรษฐกิจไทยอย่างมีคุณภาพ และเสถียรภาพ มิใช่เน้นแต่เพียงการเติบโตด้านปริมาณเช่นในอดีต หากแต่จะเน้นความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าซึ่งมุ่งเน้น การสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมเพื่อยกระดับขีดความสามารถ ในการแข่งขันของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง กับการสร้างความเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศ กับเศรษฐกิจโลกอย่างรู้เท่าทันภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเปิด การยกระดับขีดความสามารถดังกล่าว จำเป็นจะต้องมีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการลงทุนให้แข็งแกร่ง และเร่งดำเนินการฟื้นฟูให้ ระบบสถาบันการเงินกลับคืนสู่ภาวะปกติ สามารถอำนวยสินเชื่อ เพื่อการลงทุนของภาคเอกชนตามปกติ ควบคู่ไปกับการวางกรอบแก้ไขปัญหาพื้นฐานเพื่อบรรเทา และแก้ไขปัญหาค่าเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และช่วยประชาชนผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถปรับตัว และสามารถสร้างงาน สร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง (<http://oneyear.thaigov.go.th/>)

อย่างไรก็ตามปัจจุบันรัฐบาลได้มีการออกนโยบายออกมา เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศ ซึ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ถึงแม้จะเบื้องต้น แต่ก็ยังทำให้ประชาชนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งอาจจะประสบความสำเร็จบ้างเป็นบางส่วน เนื่องจากต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนจากสิ่งที่เคยเป็นอยู่ต่อไป

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม(SMEs)

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่ง ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริม โดยยึดกรอบแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลที่

แถลงไว้ต่อรัฐสภา แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม และนโยบายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายบรรเทาปัญหาการว่างงานและส่งเสริมการจ้างงานภาคอุตสาหกรรม นโยบายปรับบทบาทภาคราชการ นโยบายการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นต้น

SMEs คือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นวิสาหกิจที่มีความเหมาะสม มีความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสถานการณ์ทั่วไป ของประเทศอีกทั้งยังเป็นวิสาหกิจที่ใช้เงินทุนในจำนวนที่ต่ำกว่า วิสาหกิจขนาดใหญ่ และยังช่วยรองรับแรงงานจากภาคเกษตรกรรม เมื่อหมดฤดูกาลเพาะปลูก รวมถึงเป็นแหล่งที่สามารถรองรับแรงงานที่เข้ามาใหม่ เป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานเข้ามาหางานทำในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งช่วยกระจายการกระจุกตัวของโรงงานกิจการวิสาหกิจในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ไปสู่ภูมิภาค ก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในส่วนภูมิภาค และของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่กลางปี 2540 ซึ่งเริ่มจากสถาบันการเงินก่อน จะลุกลามไปสู่ธุรกิจเกือบทุกสาขา ทั้งกิจการขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ล้วนได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นด้วยกันทั้งสิ้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคการผลิตที่แท้จริง ก็ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้อำนาจซื้อการบริโภคของประชาชนลดน้อยลง เป็นผลให้กิจการ SMEs ต้องชะลอหรือลดการผลิต การจำหน่ายหรือถึงขั้นปิดกิจการไปในที่สุด

โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ กลุ่ม SMEs ที่เป็นการรับช่วงการผลิตจากกลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลาง ที่ใช้เทคโนโลยีพึ่งพา จากต่างประเทศ ส่วนที่พึ่งพาตนเองได้ และมักจะใช้ภูมิปัญญาไทยเป็นพื้นฐาน จากครอบครัว จะสามารถดำรงธุรกิจอยู่ได้ เนื่องจากกลุ่มนี้จะมีความคล่องตัวในเรื่องการจัดการ เทคนิคการผลิต การจำหน่าย ซึ่งมักจะมี ความยืดหยุ่นในการปรับตัว เพื่อรับมือกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจได้ดีกว่า กลุ่ม SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากบริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดกลาง แต่อย่างไรก็ตามกลุ่ม SMEs โดยทั่วไปก็ยังคงได้รับผลกระทบจากอำนาจซื้อ และการบริโภคที่น้อยลงของประชาชน และมีปัญหาคือ สภาพคล่องทางการเงิน ที่กระจายไปที่ระบบเศรษฐกิจ

การพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศไทย รวมทั้งแนวทางพัฒนาต่อไปในอนาคต ควรจะให้ความสำคัญกับ SMEs มากยิ่งขึ้น โดยรัฐบาลจะสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยน โครงสร้างการผลิตทั้งภาคเกษตรอุตสาหกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดยุคใหม่ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ และศักยภาพของทักษะที่ประเทศ มีความโดดเด่น

เด่นเชี่ยวชาญ ทั้งนี้ เพื่อสร้างฐานการจ้างงาน กระจายโอกาสและกระจายความเสี่ยง สร้างฐานการผลิตของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก

โดยมีนโยบายด้านอุตสาหกรรมของรัฐบาล ดังนี้

1) ปรับโครงสร้างการผลิต ในภาคอุตสาหกรรม และการส่งเสริมการลงทุน ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติที่กะทัดรัด ภูมิปัญญาไทย สักยภาพในการผลิต และการตลาด และการใช้วัตถุดิบภายในประเทศให้สมดุลกับการพึ่งพาจากต่างประเทศ

2) เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน และเชื่อมโยง กับอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่จะก่อให้เกิด ผลต่อเนื่องต่อการปรับ โครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรม

3) พัฒนาบุคลากร และแรงงานภาคอุตสาหกรรมให้สอดคล้อง กับทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต สนับสนุนมาตรการเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานและไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ โดยจัดการให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

4) พัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดเล็กให้มีบทบาทสำคัญ ต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ โดยให้การสนับสนุน และส่งเสริมความร่วมมือในการวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเทคโนโลยีระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา รวมทั้งผลักดัน ให้เกิดเครือข่ายสารสนเทศเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต และการตลาด

5) ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน รวมถึงสนับสนุนการจัดตั้ง และการดำเนินงานของกองทุนร่วมทุน ตลอดจนระบบการค้ำประกันสินเชื่อ เพื่อพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก

6) สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ ๆ ในธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก สำหรับเศรษฐกิจใหม่

รัฐบาลได้ดำเนินการปรับโครงสร้าง อุตสาหกรรมตามแผนปรับ โครงสร้างอุตสาหกรรมระยะที่ 1 และระยะที่ 2 โดยอนุมัติให้ดำเนินโครงการ ภายใต้แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม 59โครงการ วงเงินรวม 2,999.4088 ล้านบาท จัดหาเงินสำหรับ ให้ผู้ประกอบการกู้ผ่านสถาบันการเงิน 3 แห่ง ได้แก่

- 1) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT) จำนวน 5,000 ล้านบาท
- 2) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) จำนวน 2,000 ล้านบาท
- 3) ธนาคารเพื่อการส่งออก และนำเข้าแห่งประเทศไทย จำนวน 1,100 ล้านบาท

รวมเป็นวงเงิน 8,100 ล้านบาท ทั้งนี้จะเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม ที่มีศักยภาพในการผลิตที่ทัดเทียมกับคู่แข่งชั้น โดยมีความมุ่งเน้นงานหลัก คือ การพัฒนาขีดความสามารถ ในการแข่งขันแก่ภาคอุตสาหกรรมเชิงลึก ด้วยการนำเทคโนโลยีการผลิต การจัดการใหม่ๆ มาใช้ขจัดอุปสรรคด้านกฎระเบียบต่างๆ เพื่อลดเวลาดำเนินการ และต้นทุน จัดระบบสาธารณูปโภค และแหล่งสินเชื่อเพื่อการดำเนินงาน รวมทั้งพัฒนาโครงการรองรับแผนฯ ต่อเนื่องจากระยะที่ 1 ให้ครอบคลุม อุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 สาขา และเสริมการพัฒนาในจุดที่มีช่องว่าง ซึ่งจะทำให้มีการพัฒนา แหล่งวัตถุดิบ และปรับปรุงกระบวนการผลิต มีระบบฐานข้อมูลอุตสาหกรรมพื้นฐาน มีการแก้ไขปัญหาด้านบุคลากร และแรงงาน มีการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตให้ทันสมัย และมีการพัฒนาระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการดำเนินโครงการภายใต้แผนปรับ โครงสร้างอุตสาหกรรมระยะที่ 2 พบว่า ความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการ โดยรวมร้อยละ 41 และมีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณแล้ว ประมาณ 484 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 41 ของวงเงินที่ได้รับอนุมัติ มีการใช้จ่ายจริงประมาณ 220 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 19 ของวงเงินที่ได้รับอนุมัติ และมีการผูกพันประมาณ 442 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 37 ของวงเงินที่ได้รับอนุมัติ มีการขอขยายระยะเวลาการใช้จ่ายเงินของปีงบประมาณ 2544 จำนวน 54 โครงการ โดยคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนกันยายน 2545 และขณะนี้ มีโครงการที่จะต้องขออนุมัติค่าใช้จ่ายในส่วนองปีงบประมาณ 2545 จำนวน 45 โครงการ ซึ่งอยู่ระหว่างการแก้ไขเอกสารและรายละเอียดเพิ่มเติม จำนวน 11 โครงการ และสำนักงานประมาณอนุมัติ ค่าใช้จ่ายโครงการปีงบประมาณ 2545 แล้ว จำนวน 20 โครงการ วงเงินประมาณ 188 ล้านบาท สำหรับในส่วนของการจัดสรรเงินสินเชื่อ วงเงิน 8,100 ล้านบาท ในระยะที่ 2 โดยที่รัฐบาลเห็นว่า IFCT และ บอย. ยังมีศักยภาพทางการเงินเพียงพอ ที่จะดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีได้ ส่วน EXIM BANK ได้มีหนังสือแจ้งยืนยันว่าจะขอ ใช้แหล่งเงินของธนาคารดำเนินการเอง เนื่องจากยังมีสภาพคล่องทางการเงินอยู่ ดังนั้นจึงไม่มีการจัดสรรเงินทุนเพื่อสินเชื่อ

นอกจากการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีการพัฒนาสารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม โดยการสำรวจ และจัดเก็บข้อมูลอุตสาหกรรม เพื่อจัดทำข้อมูลสถิติการผลิตอุตสาหกรรม และดัชนีอุตสาหกรรม ให้มีประสิทธิภาพถูกต้องครบถ้วน มีมาตรฐาน และทันสมัยยิ่งขึ้น จากผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมประมาณ 2,500 โรงงาน ในเขตกรุงเทพฯ ปริมณฑล และต่างจังหวัด ครอบคลุม 65 กลุ่มอุตสาหกรรม ตามการจัดประเภทอุตสาหกรรมตามมาตรฐานสากล (ISIC) ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล การศึกษา และรวบรวมข้อมูลของอุตสาหกรรมยานยนต์ ในการเชิงเปรียบเทียบ ขีดความสามารถทางการค้า กับประเทศคู่แข่งชั้น และการให้บริการข้อมูล

ต่างๆ เช่น การพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารทางด้านการผลิต การนำเข้า การส่งออกผลิตภัณฑ์เหล็ก ต่างๆ ให้กับหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน

ศูนย์เทคโนโลยีการผลิต และการออกแบบ พัฒนาขีดความสามารถ ในการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเทคโนโลยีสนับสนุนการผลิตอื่นๆ ให้เข้มแข็งเข้าสู่มาตรฐานสากล และยังเป็นการพัฒนา ระบบความร่วมมือในการวิจัย และพัฒนาระหว่างภาครัฐ และเอกชนให้มีประสิทธิผล และช่วยให้บริษัทขนาดกลางและเล็ก (SMEs) สามารถดำเนินการวิจัยได้มากขึ้น ซึ่งศูนย์นี้ ได้ให้บริการทางเทคโนโลยี และการแก้ไขปัญหาทางเทคนิค แก่ภาคอุตสาหกรรม โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Casting Simulation หรือ การจำลองการหล่อ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ กระบวนการหล่อ ก่อนการผลิตในงานจริง ทำให้สามารถผลิตงานหล่อที่มีคุณภาพดีขึ้น และปริมาณของเสียลดลง

ในการเร่งรัดพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท เพื่อให้ราษฎรในชนบท เกิดการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะ ด้านอุตสาหกรรมในครอบครัว และเป็นการเพิ่มรายได้แก่ประชาชน ในชนบทได้ ดำเนินโครงการ ซึ่งก่อให้เกิดการรวมกลุ่มราษฎร และพัฒนากิจกรรมกลุ่มอาชีพเบื้องต้น 512 กลุ่ม จากเป้าหมาย 150 กลุ่มสูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 241 การฝึกอาชีพอุตสาหกรรม ในครอบครัว 262 ครั้ง 4,567 คน จากเป้าหมาย 225 ครั้ง 6,950 คน การประสานภาคเอกชน ร่วมพัฒนาอุตสาหกรรม ใน 969 หมู่บ้าน หนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การลงทุน ได้ทำโครงการ กระจายรายได้ การผลิตสู่ชุมชน และท้องถิ่นขึ้นเพื่อเชื่อมโยงการลงทุน ไปยังกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูป และกลุ่มอุตสาหกรรมเบา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลตามโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” และสนับสนุนการกระจาย แหล่งผลิตไปสู่ชุมชนและตามหมู่บ้าน สร้างงานในชุมชน เพื่อใช้แรงงานคืนถิ่นให้ เกิดประโยชน์สูงสุดตลอดจน ประสานการแก้ไขปัญหาด้านปริมาณ และคุณภาพวัตถุดิบของอุตสาหกรรมแปรรูป จากภาคเกษตร เพื่อทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยที่ผ่านมาได้จัดประชุมสัมมนา ร่วมกับสภาอุตสาหกรรม และหอการค้าจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ นครราชสีมา มีการนำกลุ่มแม่บ้าน ไปดู โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูป เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ด้วย(<http://oneyear.thaigov.go.th/>)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี 2540 ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดปัญหาความยากจนเพิ่มมากขึ้น เกิดความขัดสน ด้านรายได้ในการยังชีพ ประกอบกับ ภาวะเศรษฐกิจโลกที่คาดว่าจะยังมีแนวโน้ม ที่จะชะลอตัวต่อไปอีกระยะหนึ่ง จึงต้องปรับฐานะเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็ง และสามารถขยายตัว ต่อเนื่องอย่างมีคุณภาพ

รัฐบาลจึงมีนโยบาย ที่จะยกระดับนโยบายด้านการค้า ต่างประเทศจากการเน้นเพียงเร่งรัดการส่งออก ในทุกระดับสู่การพัฒนาเครือข่าย การตลาดเข้าสู่ตลาดโลก และสามารถตอบสนอง

ความต้องการ ของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง ได้อย่างทันการณ์ ทั้งนี้โดยในด้านการพาณิชย์ จะ สนับสนุนและผลักดันให้ภาคเอกชน ยกกระดับความพร้อมในการเผชิญ การแข่งขันเสรีในเวทีการค้า ระหว่างประเทศ การพัฒนาและส่งเสริมให้ประเทศไทย เป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้าสินค้า และ บริการในภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางการแสดงสินค้าระหว่างประเทศ ส่งเสริมการพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพ การบริหารราชการของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องทั้ง ภายในประเทศ และต่างประเทศ ในด้านการค้าสินค้า และบริการจะส่งเสริมให้กิจการของไทย สามารถครอบครองเทคโนโลยี และทรัพย์สินทางปัญญาที่มาจากแหล่งอื่น แล้วนำมาพัฒนาสร้าง มูลค่าเพิ่ม ให้สามารถทำการผลิต ที่มีความหลากหลายกว่าของเดิม ส่งเสริมธุรกิจค้าปลีกขนาดกลาง และขนาดเล็กให้สามารถดำรงอยู่ได้ กำหนดมาตรการดูแลธุรกิจขนาดใหญ่ ตลอดจนส่งเสริมและ พัฒนาบทบาท ขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้อง สำหรับในด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รัฐบาลมี นโยบายสนับสนุนการค้าเสรีในการค้าระหว่างประเทศ เน้นบทบาทเชิงรุกในเวทีการค้า และ เศรษฐกิจระหว่างประเทศ สนับสนุนและผลักดันนโยบายการค้าเสรีของเขตการค้าเสรีอาเซียน ส่ง เสริมการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน และการค้าชายแดน การพัฒนาไปสู่ฐานการผลิตสินค้า หรือการให้บริการร่วมกันในภูมิภาค อีกทั้งจะส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้ประกอบการภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้านการค้า และการลงทุนและวิเคราะห์ผลกระทบต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ ต่อการกำหนดทิศทาง และยุทธศาสตร์ของนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งการเจรจาการค้าและการลง ทุนระหว่างประเทศ

1) ด้านการพาณิชย์

สถานะเศรษฐกิจโลก ที่ถดถอย ทำให้ไทยต้องประสบ กับภาวะการส่งออกที่ลดลง รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเผชิญหน้า กับภาวะดังกล่าว โดยให้ความสำคัญ ต่อการผลักดัน การส่งออกสินค้า ที่เกี่ยวกับการเกษตรและเกษตรแปรรูป โดยได้ตั้งเป้าหมายการส่งออกสินค้า อาหารจากสัดส่วนร้อยละ 8 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 12 ในปี 2547 และลดการพึ่งพาดตลาดหลัก โดย ผลักดันการส่งออก ไปยังตลาดใหม่ให้เพิ่มขึ้น จากปัจจุบันที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 30 ให้เป็นร้อย ละ 40 ในปี 2547 ในการบริหารการส่งออก รัฐบาลได้ดำเนินการในเรื่องของการบริหารการส่งออก ข้าว โดยได้เจรจาขายข้าวรัฐบาลกับรัฐบาล กับฟิลิปปินส์ เกาหลีเหนือ อิหร่าน บรูไน ร่วมมือเรื่อง ข้าวกับเวียดนาม อินเดีย ปากีสถาน เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาข้าวในตลาดโลก ส่งเสริมการส่งออก ข้าวหอมมะลิไทย สำหรับการบริหารการส่งออกมันสำปะหลัง ได้เปิดให้ส่งออกโดยเสรีและให้ผู้ ส่งออก ไปสหภาพยุโรปต้องแจ้งเป็นผู้ส่งออก เพื่อติดตามปริมาณการส่งออก ไปสหภาพยุโรปให้อยู่ภายใต้พันธกรณีการเกษตรองค์การการค้าโลก โดยสหภาพ ฯ ผูกพันปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์มัน

สำปะหลังจากไทยไว้จำนวน 21 ล้านตัน ในระยะเวลา 4 ปี เฉลี่ยปีละ 5.25 ล้านตัน กำหนดให้มีการตรวจสอบสต็อกปริมาณผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ในครอบครองของผู้ส่งออก ส่วนการบริหารการส่งออกสิ่งทอ ได้ร่วมประชุมกลุ่มผู้ส่งออกสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่มระหว่างประเทศ (ITCB) เพื่อให้ผู้นำเข้าสิ่งทอปฏิบัติตามพันธกรณี WTO และลดเลิกข้อกีดกันทางการค้าที่มีอยู่ และให้มีการเปิดเสรีทางการค้าสิ่งทออย่างแท้จริงปี 2548

รัฐบาลยังได้พัฒนาระบบการบริหารการส่งออก โดยใช้คอมพิวเตอร์ โดยได้เปิดการให้บริการออกหนังสือรับรอง การส่งออกสินค้าสิ่งทอในโควตา ด้วยระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange : EDI) และได้ขยายการให้บริการ สำหรับสิ่งทอนอกโควตาด้วย ได้มีการแก้ไขปัญหาอุปสรรค ในการส่งออกสินค้า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการ ที่สหรัฐอเมริกาประสบผลสำเร็จ ในการวิจัยพัฒนาพันธุ์ข้าวหอมมะลิไทย ซึ่งรัฐบาลได้มีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสหรัฐฯ ซึ่งแจ้ง และขอป้องกันมิให้นำพันธุ์ข้าวดังกล่าวไปพัฒนา แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสินค้าที่เกี่ยวข้อง กับสุขอนามัยกับแอฟริกาใต้ สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น นอกจากนี้ได้มีการตั้งผู้แทนการค้า กิตติมศักดิ์เพื่อช่วยส่งเสริมการส่งออกสินค้าไทย ไปตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดใหม่ๆ ใช้กลยุทธ์การขยายการค้า กับประเทศที่เป็นประตูการค้า (Gateway)สู่ประเทศอื่นๆ ผลักดันมาตรการเร่งรัด และติดตามแก้ปัญหาการส่งออก ผลจากการดำเนินการต่างๆ ดังกล่าว ทำให้ภาวะการส่งออกของไทย ลดลงไม่รุนแรงมากอย่างที่คาดการณ์ไว้ จากเดิมที่คาดไว้ว่าจะลดลง ร้อยละ 8.1 แต่ข้อเท็จจริงลดลงเพียง ร้อยละ 6.5 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งในเอเชียแล้ว พบว่าทุกประเทศมีอัตราการขยายตัว ของการส่งออกที่ลดลงมากกว่า ไทยแทบทั้งสิ้น

2) ด้านการค้าสินค้าและบริการ

ในการส่งเสริม ผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศ รัฐบาลมีแนวนโยบาย ที่จะให้มีผู้ประกอบการธุรกิจ รู้จักค้าขายมากขึ้น มีการประกอบกิจการค้าขายแข่งขัน กันอย่างเป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก เพื่อให้ประโยชน์ตกแก่ประชาชนผู้บริโภค โดยฝึกอบรม คนไทยให้รู้จักการเริ่มต้นประกอบธุรกิจ เป็นผู้ประกอบการอย่างมืออาชีพ รวมทั้งการแก้ไขกฎหมาย เพื่อพัฒนาระบบธุรกิจค้าปลีกทั้งระบบ นอกจากนี้ได้พัฒนาผู้ประกอบการ และระบบการค้าระดับชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการแข่งขันในเชิงพาณิชย์ได้ดีขึ้น ให้การสนับสนุนการจัดตั้งร้านค้าชุมชน พัฒนาการค้าปลีกขนาดกลาง และขนาดเล็กในภูมิภาค โดยจะจัดทำร้านค้าต้นแบบ เพื่อเป็นตัวอย่าง ดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจร้านค้าปลีกขนาดเล็ก ผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ได้จัดจ้างที่ปรึกษาพัฒนาธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กในชุมชน จะจัดให้มีร้าน

ค้าต้นแบบใน 4 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา ภายในเดือนมีนาคม 2545 ได้ยกร่างกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจค้าปลีกเสร็จแล้ว

เพื่อเป็นการสนับสนุนการคิดค้นใหม่ๆ และปกป้องการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ได้จัดให้มีการประกวดการออกแบบผลิตภัณฑ์ของคนไทย ฝึกอบรมให้ความรู้ และประชาสัมพันธ์ให้คนไทย ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญา โดยการจดทะเบียน ไว้เพื่อจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ทั้งในและต่างประเทศ ได้ออกตรวจจับกุมผู้กระทำความผิด และดำเนินคดีอย่างจริงจัง

3) ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

รัฐบาลได้เร่งเจรจาการค้ากับประเทศต่างๆ เพื่อเปิดตลาดสินค้าเกษตรให้มากขึ้น ให้มีการลดการอุดหนุนภายใน และการส่งออกที่บิดเบือนการค้า ขยายแนวความคิดในการทำการค้าแบบหักบัญชี ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาได้มีการลงนามทำการค้าแบบหักบัญชีกับ 5 ประเทศ คือ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ปากีสถาน และปาปัวนิวกินี และอยู่ระหว่างดำเนินการอีก 6 ประเทศ สนับสนุนการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน กับประเทศคู่ค้าสำคัญ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง ผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ และการเป็นหุ้นส่วนทางการค้า(Strategic Partner) กับหลายประเทศ การรักษาสีทธิประโยชน์ทางการค้าของไทย โดยได้ขอผ่อนผันแก่สหรัฐอเมริกา ไม่ให้ระงับสิทธิ GSP สินค้าไทยกรณี De Minimis Waivers จำนวน ๕ รายการ ได้สำเร็จ จัดประชุมจัดทำกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้ WTO จนถึงขณะนี้สามารถตกลงกันได้ เกี่ยวกับการผลิตสินค้าประมาณ 2,000 รายการ ดำเนินมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด และการอุดหนุนสินค้า ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์-30 พฤศจิกายน 2544 ได้มีการลงนาม ในสัญญาการค้าต่างตอบแทน จำนวน 13 สัญญา วงเงินในสัญญา 1,933.46 ล้านบาท ส่งเสริมการค้าชายแดน ให้ประเทศไทย เป็นประตูการค้าเชื่อมโยงกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดโครงการ“เปิดคลินิกการค้าชายแดนสัญจร” (สตูล ศรีสะเกษ สงขลา มุกดาหาร เชียงราย) เพื่อรับซื้อโรงเรียนต่างๆ ที่เกี่ยวกับการค้าชายแดน และดำเนินการแก้ไขปัญหาต่อไป ศึกษาและสำรวจศักยภาพ และช่องทางการกระจายสินค้าชายแดน โดยจัดเจ้าหน้าที่ไปสำรวจ เส้นทางขนส่งสินค้าไทย-ลาว-จีนตอนใต้ ผลงานที่สำคัญในการเจรจาการค้า ในระดับโลกและภูมิภาค สามารถผลักดันการเจรจา สินค้าเกษตรตามเป้าหมายที่ไทยต้องการ โดยให้มีการลดและเลิกมาตรการกีดกัน ทางการค้าสินค้าเกษตร ให้เปิดตลาดสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น ขยายความคุ้มครองให้ครอบคลุม ถึงสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเพิ่มสินค้าข้าวหอมมะลิ และใหม่ไทย ในช่วงมกราคม-ตุลาคม มูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน มีจำนวน 2.98 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.68 ซึ่งเป็นมูลค่าการค้าชายแดน ประมาณเกือบครึ่งหนึ่ง มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.72 (<http://oneyear.thaigov.go.th/>)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

รัฐบาลมีนโยบาย ในการฟื้นฟูสภาพ และคุณภาพ การป้องกันการเสื่อมโทรม หรือการสูญสิ้นไป และการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เอื้อต่อการดำรงชีวิต เกิดความสมดุลในการพัฒนา และเป็นรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน โดยจะบริหารและจัดการสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพแบบบูรณาการ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชน ในการควบคุมและกำจัดการมลภาวะ สนับสนุนให้นำต้นทุนทางสังคมมาพิจารณา ในการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลักดันการนำหลักการผู้ก่อมลภาวะเป็นผู้จ่าย และระบบกรรมสิทธิ์ร่วมมาใช้ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยี มาใช้ในด้านนี้กำหนดมาตรฐาน ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ และสร้างมาตรการในการควบคุม การนำเข้าสารเคมีสารพิษ และวัตถุอันตราย โดยยึดถือมาตรฐานสากลของประเทศที่พัฒนาแล้ว

1) การบริหารและจัดการสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพแบบบูรณาการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ดังนี้

1.1 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อฟื้นฟูแหล่งน้ำ ได้ดำเนินการในพื้นที่ดำเนินการลุ่มน้ำที่สำคัญๆ หลายแห่ง รวมทั้งโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช การแก้ไขปัญหาลุ่มน้ำบางปะกงและแม่น้ำสาขาอันเนื่องมาจากเขื่อนทดน้ำบางปะกง

1.2 การจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ การแก้ไขปัญหามลพิษ ในเขตควบคุมมลพิษ ได้ประกาศพื้นที่หลายแห่ง เป็นเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และได้มีการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษในแต่ละเขตอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดกระบี่

1.3 การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่สีเขียว มีการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน และพื้นที่สีเขียว ชลบุรี นครราชสีมา ขอนแก่น เชียงใหม่ การจัดการพื้นที่สีเขียว และนันทนาการในเขตชุมชนต่างๆ การดำเนินการตาม โครงการสวนกลางมหานคร บริเวณบางกะเจ้า 6 ตำบล เพื่อสร้างสวนพฤกษชาติ และสวนสาธารณะในพื้นที่ดำเนินงาน ของทั้งโครงการ จำนวน 9,000 ไร่ ดำเนินการสร้างสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติเนื้อที่ 148 ไร่ ที่ตำบลบางกะเจ้า และได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท และพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานชื่อสวนสาธารณะดังกล่าวว่า “ศรีนครเขื่อนขันธ์” ซึ่งหมายถึงสวนสาธารณะที่เป็นศรี

แก่นนครเขื่อนขันธ์ ขณะนี้มีแผนขยายเวลาการดำเนินงานโครงการสวนกลางมหานคร ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2547) ด้วย

1.4 การจัดการทรัพยากรที่ดิน และป่าไม้ มีการสำรวจการ ถือครองพื้นที่ของ เกษตรกร 12,130 ราย พื้นที่ 163,00 ไร่ ตรวจสอบร่องสิทธิการอยู่อาศัย และทำกินของราษฎร 489 ราย พื้นที่ 2,688 ไร่ จัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ 277 กิโลเมตร จัดทำเครื่องหมาย แสดงแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ ในเขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ 2,400 กิโลเมตร สำรวจฝั่งแนวเขตรั่วลวดหนาม แสดง แนวเขตพื้นที่ป่าไม้ 1,029 กิโลเมตร การปลูกป่าในปี 2544 ได้ปลูกป่าเพิ่ม 251,225 ไร่ สำหรับ ในปี 2544 พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นจากปี 2543 จำนวน 0.25 ล้านไร่ ประชากรสัตว์ป่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น มีการณรงค์ป้องกันไฟป่า ในพื้นที่ทั่วประเทศ ในการฟื้นฟูป่าชายเลน ได้มีการสำรวจเพื่อฟื้นฟู สภาพป่าชายเลน 2.3 ล้านไร่ ปลูกป่าชายเลน 12,000 ไร่ บำรุงป่าชายเลน 24,460 ไร่ บำรุงแหล่งผลิต เมล็ดพันธุ์ไม้ป่าชายเลน 4,000 ไร่ ก่อสร้างแนวเขตป่าชายเลน ชุกชุมและแพรง 76 กิโลเมตร รวมทั้ง การแก้ไขปัญหาป่าชายเลนเสื่อมโทรม โดยการพิจารณาเรื่องการ ให้สัมปทานป่าชายเลน ซึ่งรัฐบาล มีนโยบายไม่ต่อสัมปทาน เมื่อสิ้นสัมปทานแล้ว และให้กรมป่าไม้ทำการปลูกเสริมเพื่อฟื้นฟู และ ป้องกันรักษาในพื้นที่สัมปทาน ส่วนพื้นที่ที่มีการบุกรุกให้ดำเนินการ ฟื้นฟูให้สมบูรณ์ดังเดิม และ ประกาศเป็นพื้นที่อนุรักษ์ต่อไป นอกจากนี้ในการป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่การ เกษตร ได้ใช้อำนาจบริหาร ระวังการเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำ ในพื้นที่น้ำจืด โดยพิจารณา ตัดสินใจด้วยการยึดหลักธรรมชาติ เพื่อให้เอื้อต่อความสมดุล ในการพัฒนาและเป็นรากฐาน ใน การพัฒนาอย่างยั่งยืน ในขณะเดียวกันรัฐบาล ก็ได้วางมาตรการส่งเสริมฟื้นฟูการเพาะ เลี้ยงกุ้ง กุลาดำ โดยกำหนดจำแนกเขต (Zoning) เพื่อจะไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศน์ตลอดถึง ระบบน้ำดิบเพื่อการประปา การชลประทาน และระบบ น้ำบาดาล

1.5 การสร้างจิตสำนึก ทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริม และเผยแพร่ และ ประชาสัมพันธ์จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นฐานข้อมูล ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เชิงพื้นที่ระดับจังหวัด 10 จังหวัด ส่งเสริมการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่คุ้มครอง และเขตควบคุมมลพิษ ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในถิ่นทุรกันดาร รณรงค์การจัดการครัวเรือน และ โรงเรียนเพื่อลดขยะชุมชน รวมทั้งได้จัดตั้งองค์กรกลาง ทำหน้าที่ ควบคุมดูแล ส่งเสริม วิจัย ติดตาม ตรวจสอบ และจัดตั้งกองทุน เพื่อเป็นค่าประกันความเสียหาย ด้านสิ่งแวดล้อมด้วย

2) การส่งเสริมและสนับสนุนการมีบทบาท และส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ใน การควบคุมและกำจัดมลภาวะที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

โดยการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนโครงการที่ประชาชน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ในปี 2544 จำนวน 10,845.6 ล้านบาท กิจกรรมและโครงการที่ประชาชน ได้ริเริ่มดำเนินการ หรือที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ มีมากกว่า 750 โครงการ นอกจากนี้ยังมีโครงการที่ให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมอีกหลายโครงการ ขณะนี้มีจำนวนองค์กรเอกชน (NGO) ที่ลงทะเบียน เพื่อร่วมดำเนินการด้านการสงวนบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติแล้ว จำนวน 113 องค์กร รัฐบาลยังได้เสนอร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน ต่อสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้ผ่านวาระ 2-3 ไปแล้ว นอกจากนี้ยังได้สนับสนุน ให้มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรชุมชนรอบป่าอนุรักษ์ 78 กลุ่ม 138 หมู่บ้าน ส่งเสริมและพัฒนาป่าชุมชนในเขต สปก. 200 แห่งด้วย

3) สนับสนุนให้นำต้นทุนทางสังคมมา พิจารณาในการศึกษาผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อมในกรณีการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และผลักดันการนำหลักการผู้ก่อมลภาวะเป็นผู้จ่าย และระบบกรรมสิทธิ์ร่วมมา ใช้ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ

4) สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของไทย สำหรับการแสวงหาการบริหารจัดการ การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทุกแหล่ง รวมถึงการนำสิ่งของ หรือเศษวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่

5) กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับระดับของการพัฒนา ทางด้านวิทยาศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศควบคู่ไปกับมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ

6) สร้างมาตรการในการควบคุมการนำเข้าสารเคมี สารพิษ และวัตถุอันตราย โดยยึดถือมาตรฐานสากลของประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อไม่ให้ประเทศไทยเป็นสถานที่ทดลองหรือจำหน่ายสารและวัตถุอันตราย ที่ต่ำกว่ามาตรฐานของประเทศผู้จำหน่าย (<http://oneyear.thaigov.go.th/>)

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการศึกษาผลกระทบ จากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่มีต่อครัวเรือนครั้งแรกในปี 2542 และได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปี 2544 การสำรวจครั้งนี้เป็นครั้งที่ 3 ทั้งนี้เพื่อให้มีข้อมูลต่อเนื่องสำหรับเป็นตัวชี้วัดผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่มีต่อครัวเรือนกลุ่มต่างๆ โดยทำการสำรวจจากครัวเรือนตัวอย่างทั่วประเทศประมาณ 16,500 ครัวเรือนในช่วงระหว่าง เดือนมีนาคม-พฤษภาคมและเดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2544 ผลจากการศึกษาที่สำคัญๆ สรุปได้ดังนี้

1) ผลกระทบที่มีต่อรายได้ของครัวเรือน เมื่อให้ครัวเรือนเปรียบเทียบรายได้ ของครัวเรือนในปี 2544 กับปี 2543 พบว่าครัวเรือนร้อยละ 62.3 รายงานได้ใกล้เคียงกันร้อยละ 28.0 ราย

งานว่ามีรายได้ลดลง โดยส่วนใหญ่มีรายได้ลดลงน้อยกว่าร้อยละ 25 ในขณะที่ครัวเรือนร้อยละ 9.7 รายงานว่า มีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งครัวเรือนส่วนใหญ่ มีรายได้เพิ่มขึ้นน้อยกว่าร้อยละ 25 จะเห็นได้ว่า ครัวเรือนที่รายงานว่ามีรายได้ (ปี 2544 กับ ปี 2543) ใกล้เคียงกันนั้น มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับการสำรวจครั้งก่อน (ปี 2543 กับปี 2542) ในขณะที่ครัวเรือนที่รายงานว่ามีรายได้ ลดลงมีสัดส่วนลดลง อย่างเห็นได้ชัด

2) สาเหตุที่ทำให้รายได้ของครัวเรือนลดลง การที่รายได้ของครัวเรือน ลดลงในปี 2544 นั้นส่วนหนึ่งเนื่องมาจากรายได้ จากการเกษตรลดลง โดยเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 47.2) ของ ครัวเรือนที่มีรายได้ลดลง รายงาน สาเหตุที่ทำให้รายได้ลดลง เนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำ สาเหตุที่ สำคัญลำดับต่อมาคือ ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรที่สูงขึ้น และภัยธรรมชาติจากภาวะภัยแล้ง และน้ำท่วม ทำให้รายได้จากการเกษตรลดลง โดยครัวเรือนทั่วประเทศที่มีรายได้ ลดลง รายงาน สาเหตุดังกล่าว ร้อยละ 42.3 และ 37.8 ตามลำดับ นอกจากนี้ ครัวเรือนร้อยละ 31.6 ของครัวเรือน ที่มีรายได้ลดลง รายงานว่ารายได้จากการประกอบธุรกิจ ที่ไม่ใช่การเกษตรลดลงและเลิกกิจการ การลดลงของเงินช่วยเหลือ ที่ได้รับจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รายได้ ของครัวเรือนลดลง ครัวเรือนที่มีรายได้ลดลง รายงานสาเหตุนี้ประมาณร้อยละ 19.0 และครัวเรือน ร้อยละ 16.6 รายงานว่าสมาชิกในครัวเรือน ถูกลดเงินเดือนค่าจ้าง นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่นๆ อีก ร้อยละ 11.7

3) วิธีการแก้ไขและบรรเทาปัญหา จากการที่รายได้ของครัวเรือนลดลง ครัวเรือนที่ มีรายได้ลดลงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.6) แก้ไขหรือบรรเทาปัญหา โดยการปรับเปลี่ยนแผนการบริโภค อาหาร ครัวเรือนร้อยละ 41.9 แก้ไขปัญหาโดยการกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน ครัวเรือน ร้อยละ 38.4 ทำงานมากขึ้น การถอนเงินออมออกมาใช้จ่าย เป็นวิธีการหนึ่งที่ครัวเรือนร้อยละ 29.3 ใช้บรรเทาปัญหาจากการที่รายได้ลดลง ครัวเรือนร้อยละ 28.8 ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล โดยเปลี่ยน ไปรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ หรือซื้อยามารักษาเอง และครัวเรือนร้อยละ 26.0 ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน นอกจากวิธีการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ครัวเรือนที่มีรายได้ลดลงยังใช้วิธีการอื่นๆ อีกเช่น กู้ยืมเงินจากกองทุนของรัฐ (ร้อยละ 17.5) การไป ทำงานทำยังต่างถิ่น (ร้อยละ 16.4) จำนำงานของทรัพย์สิน (ร้อยละ 11.1) ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ (ร้อยละ 9.8) ขายทรัพย์สิน (ร้อยละ 8.1) เป็นต้น สำหรับครัวเรือนที่บุตรหลานต้องลาออกจากสถาน ศึกษาหรือไม่สามารถเรียนต่อได้มีร้อยละ 2.9 และที่ต้องย้ายสถานศึกษาจากเอกชนไปรัฐบาลมีเพียง ร้อยละ 1.6 (<http://www.nso.go.th/thai/stat/sociohs/soceffect.htm>)

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

คำว่า “ชนบท” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายว่า หมายถึง “บ้านนอก” และคำว่า บ้านนอก หมายถึง “เขตแดนที่ห่างจากตัวเมืองออกไป” คำจำกัดความดังกล่าวเป็นเพียงการบอกปริมาณของทั้งสองชุมชนเท่านั้น นักสังคมจิตวิทยาได้เสนอรายละเอียดที่เป็นลักษณะบางอย่างของชนบท ดังนี้

1) อาชีพชนบท มักจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น การปลูกข้าว ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

2) ขนาดของชุมชนมีขนาดเล็ก จึงทำให้คนในชุมชนรู้จักมักคุ้นกัน รับรู้เรื่องทุกข์สุขของครอบครัวเพื่อนบ้าน และพึ่งพาอาศัยกันได้ตามสมควร

3) การพึ่งพาธรรมชาติสูง โดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรม ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ทำให้วิถีชีวิตผูกพันกับประเพณี ความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติสูงกว่าคนในเมือง ซึ่งอาจดำรงชีวิตต่างจากชีวิตคนในชนบท

4) ค่าครองชีพต่ำ คือ สามารถอยู่หากินได้ดีกว่าชุมชนเมือง ยังสามารถพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ ท้องนา ผืนป่า แหล่งน้ำ เป็นแหล่งอาหารหรือผลิตอาหารได้

5) ไม่เคร่งเครียดกับการต่อสู้เพื่อการอยู่รอดเท่าวิถีชีวิตของชาวเมือง ซึ่งผูกพันกับค่าจ้าง ค่าแรงรายวัน การทำงานตามเวลาที่กำหนด การนัดหมายจึงเป็นเรื่องที่ชาวชนบทรับรู้ เมื่อเข้าไปทำงานในเมือง ต้องอาศัยความอดทนและทำงานหนักเพื่อแลกกับเงินเพียงเพื่อให้อยู่รอด

6) ความเจริญและเทคโนโลยีสมัยใหม่ยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการสื่อสารยุคใหม่ โทรสาร โรงแรม ร้านค้าที่ทันสมัยยังมีอยู่น้อย ความเจริญของชนบทจึงล่าช้ากว่าชุมชนเมือง ดังนั้นในการรับรู้ข่าวสารเป็นไปได้ไม่ดีเท่าที่ควร

(http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country_info/index.html?topic_id=199&db_file=)

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าคนในชนบทมีการพัฒนาค่อนข้างน้อย จึงทำให้เกิดความอ่อนแอขึ้น ผลก็เนื่องมาจากการที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับหน่วยงานอื่นมากเกินไป เช่น การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เป็นต้น จึงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างสังคม เกิดการแบ่งชนชั้นวรรณะระหว่างคนจนกับคนรวย ไม่มีความสมดุลในการพัฒนาประเทศในทางเศรษฐกิจ ดังนั้นรัฐบาลของพล ท่านนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร จึงได้มีนโยบายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเป็นฐานรองรับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันทุกด้าน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงต้องผนึกกำลังดำเนินการเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ด้วยการกระตุ้นและสร้าง

กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมให้ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และมีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ทั้งนี้มีกิจกรรมหลักที่ดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่

1. การส่งเสริมกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต โดยพัฒนาศักยภาพให้คนในชุมชนรวมกลุ่มกันร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรักษาผลประโยชน์ของชุมชนด้วยตนเอง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการปรับวิถีคิดและวิธีการทำงานของบุคลากรภาครัฐจากการเป็นผู้สั่งการเป็นผู้สนับสนุนในการจัดการและแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง

2. การส่งเสริมกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะ “ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้” เพื่อส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วยกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนได้มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาสวัสดิการสังคมและสวัสดิภาพของชุมชนการฟื้นฟูอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน การค้นหาศักยภาพและการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการจัดทำแผนความต้องการของชุมชน รวมทั้งการสร้างประชาคมภายในชุมชนและการสร้างเครือข่ายของชุมชน

1.1.7 ค่านิยมในกระแสของท้องถิ่นชนบท

ในปัจจุบันการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น สืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสาร หรือสื่อต่างๆ มีความเจริญก้าวหน้า โอกาสที่รับรู้เอาค่านิยม จากโลกที่เจริญกว่าเป็นไปได้ง่าย ทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบท เหตุนี้เองที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากค่านิยมบางอย่างไม่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน เช่น ชื้อรถราคาแพง ๆ เสื้อผ้าราคาแพง ทองเที่ยวต่างประเทศ ชื้อสินค้ายี่ห้อดังจากต่างประเทศ ทำให้การพัฒนาประเทศเกิดความไม่สมดุลกันทางด้านเศรษฐกิจสังคม จิตใจ ทำให้ชนชั้นที่ด้อยโอกาสในสังคมลึกลับมีช่องว่างระหว่างคนรวย กับคนจน เมืองกับชนบท ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อย่างมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โสเภณี โรคนอกรีต เป็นต้น

เนื่องจากค่านิยมของต่างประเทศมีผลต่อระบบสังคมในเมืองไทย ทำให้ประชาชนชาวไทยรับเอาค่านิยมที่ผิดๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากซึ่งถือได้ว่าเป็นความเสื่อมโทรมทางสังคมอย่างหนึ่ง รัฐบาลควรส่งเสริมการเรียนรู้ การปรับใช้วัฒนธรรมจากต่างประเทศใช้กับสังคมไทยให้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทยที่ยังคงเอกลักษณ์ไทย(คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาวันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านประดู่บาก

จากการสอบถามคนรุ่นเก่าๆ พอจะประมาณได้ว่าบ้านประดู่บากก่อตั้งครั้งแรกเมื่อปี 2484 หรือเมื่อ 60 ปีมาแล้ว ผู้อพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือน ในบ้านประดู่บากกลุ่มแรก ได้แก่ กลุ่มของนายเกิด พาโล นายดี ฉาวสันเทียะ และนายบุญ พาโลได้อพยพมาจากอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา และจากจังหวัดสระบุรี และได้ตั้งชื่อหมู่บ้านของตนเองว่า “บ้านประดู่บาก” ที่ชาวบ้านเรียกว่าบ้านเรียกว่าบ้านประดู่บากก็ เพราะว่ามีต้นประดู่บากมากมาย

เหตุที่ชาวบ้านกลุ่มนี้อพยพมา เนื่องจากบ้านประดู่บากมีดินสีปลูกละไกรก็ได้ผลดี ไม่ต้องใช้ปุ๋ย มีป่าไม้หนาแน่น และหาของป่า สัตว์ป่ากินได้ง่าย และส่วนใหญ่ยังไม่มีผู้เข้ามาจับจองที่ดินมากนัก ต่อมาในระยะเวลา 4-5 ปีต่อมามีผู้อพยพตามมาเรื่อยๆ ทั้งจากจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดสระบุรี และจังหวัดบุรีรัมย์ โดยส่วนใหญ่จะเป็นเครือญาติ และเพื่อนฝูงกับครัวเรือนที่ย้ายเข้ามาอยู่ที่บ้านประดู่บากก่อนแล้ว เป็นการตามกันมาเพื่อหาที่อยู่ใหม่ในที่อุดมสมบูรณ์ และมีความปลอดภัย และอพยพมาจากหมู่บ้านอื่นๆ ตลอดจนอพยพเข้ามาเนื่องจากการสมรส กับลูกหลานของชาวบ้านบ้านประดู่บาก โดยที่ก่อนจะอพยพเข้ามาจะมีการมาดูที่ และช่องทางทำมาหากินก่อน เมื่อเห็นว่าดีก็จะขอที่ดินจากผู้ใหญ่ หรือผู้ที่มาอยู่ก่อน เมื่อได้ที่ดินแล้วก็อพยพเข้ามาซึ่งส่วนใหญ่ผู้ใหญ่วบ้าน หรือผู้ที่มาอยู่เดิมจะอนุญาตให้ผู้อพยพเข้ามาใหม่ปลูกบ้านเรือนใกล้ๆ กับญาติหรือเพื่อนฝูง หรือที่อพยพมาจากบ้านเดิม บ้านเดียวกัน จึงทำให้มีการตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่ม ๆ ในเครือญาติหรือเพื่อนฝูง หรือจากบ้านเดียวกันจนถึงปัจจุบัน

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

บ้านประดู่บากตั้งอยู่ในหมู่ 7 ตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นชุมชนหนึ่งใน 10 หมู่บ้านของหมู่ที่ 7 ซึ่งประกอบด้วย หมู่บ้านชนงพระใต้ หมู่บ้านชนงพระเหนือ หมู่บ้านบุกระเจด หมู่บ้านชนงพระกลาง หมู่บ้านหนองตะกูด หมู่บ้านซบสวอง หมู่บ้านคลองหินลาด หมู่บ้านเขาจันทร์หอม และหมู่บ้านตะเคียนทอง

หมู่บ้านประดู่บากมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ถนนเลี่ยงเมือง

ทิศใต้ ติดกับ บ้านชนงพระใต้ หมู่ที่ 2 ตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันตก ติดกับ บ้านบุกระเจด หมู่ที่ 3 ตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

(ดูแผนที่จังหวัดนครราชสีมา แผนที่ชนงพระ และแผนที่หมู่บ้านประดู่บากประกอบ)

หมู่บ้านประจวบตั้งห่างจากอำเภอปากช่อง 5 กิโลเมตร ชาวบ้านประจวบตั้งบ้านเรือนเป็นกระจุก มีถนนผ่านชุมชนหลายเส้นทาง ชาวบ้านแบ่งเรียกชื่อกระจุกของบ้านเรือนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ บ้านประจวบที่ติดถนนเลียบเมือง เส้นทางไป กรุงเทพฯ-นครราชสีมา และบ้านหนองผักแว่นติดกับถนนมิตรภาพ ตำบลหนองสาหร่ายไปหนองตะกั่ว สาเหตุที่มีการเรียกเป็นบ้านประจวบกับบ้านหนองผักแว่น เนื่องจากการแบ่งพื้นที่ เมื่อก่อนที่บ้านประจวบ เคยเป็นตำบลปากช่อง หมู่ 11 ต่อมาได้มีการแบ่งเขตพื้นที่เป็นตำบลชนงพระ และแบ่งเขตหมู่บ้านด้วยแต่ที่ตรงบ้านประจวบกับบ้านหนองผักแว่นไม่สามารถแบ่งได้ เพราะพื้นที่น้อยมากจึงได้รวมกันเป็นบ้านประจวบ หมู่ที่ 7 มาจนถึงปัจจุบัน

ชาวบ้านประจวบติดต่อกับภายนอก โดยถนนหลายเส้นทาง แต่ทางที่ไปใกล้ที่สุดของเส้นทางประจวบ เป็นถนนลูกรังมีความยาวประมาณ 2,000 เมตร และบ้านหนองผักแว่นเป็นถนนลาดยางซึ่งมีความยาวประมาณ 1,000 เมตร รวมความยาวของถนน ทั้งหมดของหมู่บ้านประมาณ 3,500 เมตร ซึ่งเมื่อก่อนที่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านนั้น ถนนของหมู่บ้านมีสภาพเป็นถนนทางเกวียน ต่อมาได้มีการสร้างถนนลูกรังเมื่อ พ.ศ.2514 มีความยาวประมาณ 1,500 เมตร ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2539 ได้สร้างเป็นถนนลาดยาง มีความยาวประมาณ 2,000 เมตร การคมนาคมในหมู่บ้านไม่มีรถโดยสารในหมู่บ้าน บ้านแต่ละหลังส่วนใหญ่จะมีรถจักรยานยนต์กันละบ้าน เพื่อไว้ใช้ทำงาน เพราะส่วนใหญ่คนในหมู่บ้านประจวบ จะมีอาชีพรับจ้างซะส่วนใหญ่ รองลงมาจะเป็นอาชีพเกษตรกร เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

บ้านประจวบในปัจจุบันไม่ค่อยมีป่าไม้ให้หลงเหลืออยู่แล้ว เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่นำไปทำมาหากิน ทำไร่ และเป็นที่พักอาศัยส่วนมาก มีที่สาธารณะประมาณ 15 ไร่ และพื้นที่ป่าไม้ในวัดอีกประมาณ 7 ไร่ เมื่อก่อนดินที่บ้านประจวบดีทำการเกษตรได้ผลผลิตที่ดี แต่ปัจจุบันนี้ดินไม่ค่อยดี จากการที่ได้สัมผัสกับเกษตรกรที่ ปลูกแตงกวาระบบน้ำหยด ปลูกดอกกุหลาบ และปลูกองุ่น ซึ่งเกษตรกรผู้นี้ได้บอกว่า พื้นที่ทำการเกษตรเมื่อก่อนเป็นดินที่อุดมสมบูรณ์ แต่ปัจจุบันนี้ชาวบ้านที่ทำการเกษตรมาก่อน ได้ปลูกข้าวโพด ปลูกมันสำปะหลัง พอถึงเวลาเก็บเกี่ยวเสร็จก็จะมี การเผาหน้าดินเพื่อกำจัดวัชพืช แต่จะส่งผลเสียให้กับหน้าดินเสียความอุดมสมบูรณ์ไปโดยเปล่าประโยชน์ จึงต้องมีการปรับปรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ จึงจะทำการปลูกพืชได้ตามที่ต้องการ

ในหมู่บ้านประจวบได้มีโครงการก่อสร้างของ องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) ขนงพระ ชื่อโครงการเจาะบ่อบาดาล หมู่ 7 บ้านประจวบ ตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ติดตั้งปั๊มแบบมือโยก ได้นำไม่น้อยกว่า 20 แกลลอน ใช้งบประมาณ 80,000 บาท สิ้นสุดโครงการเมื่อ วันที่ 13 พฤษภาคม 2543 ซึ่งคนในหมู่บ้านก็นำน้ำ ไปใช้ประโยชน์ได้หลายทาง เอาไว้อาบหน้าเวลาที่น้ำประปาไม่ไหล หรือไว้ใช้อื่นๆ

ในหมู่บ้านประจวบภาคส่วนใหญ่นิยมดื่มน้ำฝน ทุกครอบครัวจะมีโอ่งน้ำทั้งขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก ตามฐานะทางเศรษฐกิจ ครั้วเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี หรือปานกลางก็จะมีโอ่งซีเมนต์ขนาดใหญ่มีน้ำใช้เกือบตลอดปี และในหมู่บ้านได้มีประปาใช้เมื่อ พ.ศ. 2528 มีไฟฟ้าเข้าไปในหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ.2524 ในหมู่บ้านประจวบภาคมีไฟฟ้าใช้ทุกครั้วเรือน

บ้านประจวบภาคมีประชาชนทั้งสิ้น 127 ครั้วเรือน กระจายอยู่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประจวบภาค และกลุ่มหนองผักแว่น ประชากรบ้านประจวบภาครวมทั้งสิ้น 534 คน เป็นผู้ชาย 263 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.3 และเป็นผู้หญิง 271 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.84 ของประชากรทั้งหมด ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เพศและอายุของประชาชน 2544

อายุ	เพศ		รวม	ร้อยละ
	ชาย	หญิง		
แรกเกิด-6 ปี	31	22	53	9.93
7-16 ปี	71	63	134	25.09
17-26 ปี	38	49	87	16.29
27-36 ปี	59	49	108	20.22
37-46 ปี	24	35	59	11.05
47-56 ปี	17	19	36	6.74
57ปีขึ้นไป	23	34	57	10.67
รวม	263	271	534	100.00

ประชาชนกลุ่มใหญ่ที่สุดของบ้านประจวบภาคได้แก่ ผู้มีอายุระหว่าง 7-16 ปี โดยมีจำนวน 134 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 25.09 หรือเป็นเด็กที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มที่มีขนาดใหญ่รองลงมาได้แก่ ผู้มีอายุระหว่าง 27-36 ปี โดยมีจำนวน 108 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.22 กลุ่มที่มีขนาดรองลงมาได้แก่ ผู้มีอายุระหว่าง 17-26 ปี โดยมีจำนวน 87 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.29 และผู้ที่มีอายุระหว่าง 37-46 ปี โดยมีจำนวน 59 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 11.05 กับผู้ที่มีอายุ 57 ปีขึ้นไป โดยมีจำนวน 57 ปี หรือคิดเป็นร้อยละ 10.67 กับ ผู้ที่มีอายุระหว่างแรกเกิด 6 ปี โดยมีจำนวน 53 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.93 และกลุ่มสุดท้ายที่มีอายุระหว่าง 47-56 ปี โดยมีจำนวน 36 หรือคิดเป็นร้อยละ 6.74 ของประชากรทั้งหมด นับได้ว่าประชากรที่กำลังเรียนอยู่ เป็นประชากรที่มีกลุ่มที่ใหญ่ หากเปรียบเทียบกับประชากรวัยอื่นๆ สำหรับประชากรวัยแรก

เกิดถึงอายุ 6 ขวบ หรือวัยก่อนเข้าเรียนมีขนาดใกล้เคียงกับประชากรวัยสูงอายุที่มีอายุระหว่าง 57 ปี และสูงกว่าซึ่งเป็นวัยที่ไม่ออกไปทำงาน มักจะอยู่กับบ้าน

ส่วนใหญ่ในบ้านประจวบจะมีอาชีพรับจ้าง กับทำไร่เป็นส่วนใหญ่ จึงไม่ค่อยมีเวลาที่ต้องดูแลบ้าน ถ้าบ้านนั้นมีผู้สูงอายุก็สามารถดูแลเด็กเล็ก ได้อยู่ก็จะปล่อยให้ผู้สูงอายุดูแลเด็กวัยก่อนเข้าเรียนอยู่กับบ้าน ในขณะที่พ่อแม่ออกไปทำงานนอกบ้านตลอดทั้งวัน และถ้าไม่มีผู้สูงอายุอยู่ในบ้าน ก็จะฝากเด็กเล็กไว้กับเพื่อนบ้าน หรือญาติ

บ้านประจวบไม่มีโรงเรียน เมื่อก่อนเคยมีโรงเรียนชื่อโรงเรียนประจวบ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2517 แต่ปัจจุบัน ได้มีการแบ่งเขตการปกครองกันใหม่ จึงทำให้โรงเรียนประจวบ ตกอยู่ในความปกครองของหมู่บ้านตะเคียนทอง หมู่ที่ 10 ตำบลขนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จึงทำให้บ้านประจวบไม่มีโรงเรียน เด็กส่วนใหญ่ก็จะไปเรียน โรงเรียนนอกหมู่บ้าน เช่น โรงเรียนปากช่อง ซึ่งเป็นของตำบลหนองสาหร่าย โรงเรียนคลองยาง ส่วนเด็กเล็กๆ ที่อยู่ในชั้นประถมศึกษา ก็จะไปเรียนที่โรงเรียนประจวบ เฉพาะกลุ่มที่อยู่ใกล้บ้าน

ชาวบ้านประจวบส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว เว้นจากครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดูพ่อแม่ จึงจะเป็นครอบครัวขยาย กล่าวคือ เมื่อลูกแต่งงานมักจะให้ลูกแยกครัวเรือน ออกไปโดยสร้างบ้านให้อยู่ใกล้กับพ่อแม่ โดยเฉพาะลูกผู้หญิง ส่วนลูกผู้ชายมักจะไปอยู่ กับฝ่ายภรรยาทั้งในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน

1.2.3 ผู้นำและการเมืองการปกครอง

ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำที่เป็นทางการ(ตาม โครงสร้างการปกครองของรัฐ) และชาวบ้านก็ยอมรับกันเอง ตำแหน่งต่าง ๆ เหล่านี้แบ่งได้เป็น ดังนี้

1) ผู้นำจากการแต่งตั้ง โดยทางราชการอาจจะแบ่งเป็นพวกครุ ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งนอกจากจะเป็นผู้นำโดยเป็นข้าราชการ แล้วยังให้ความช่วยเหลือการปกครอง และการพัฒนาหมู่บ้านหลายๆ รูปแบบอีกด้วย ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ในการปกครองเพื่อความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน และเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน

1.1 ผู้ใหญ่บ้านของบ้านประจวบ ชื่อ นายอินทร์ เถาว์กลาง

1.2 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านประจวบ ชื่อ นายสงบ พิมพา และนายอิต จันทะโลง

2) ผู้นำจากการยอมรับของชาวบ้าน คือ ผู้นำทางศาสนาและพิธีกรรมต่าง ๆ

1.2.4 ศาสนาและประเพณี

บ้านประจวบมีวัดเดียวตั้งอยู่ที่หนองผักแว่น ชื่อ วัดเกิดแก้วนิมิต ชาวบ้านประจวบทั้งหมดเป็นพุทธศาสนิก มีกิจกรรมและกระทำพิธีทางศาสนากันมาก ส่วนใหญ่เวลาว่างก็จะไปร่วมตัวกันที่วัด ในเดือนมกราคม มีการทำบุญขึ้นปีใหม่ เดือนกุมภาพันธ์ จัดงานเทศน์มหาชาติ

เดือนเมษายน ทำบุญสงกรานต์ เดือนพฤษภาคม ทำบุญวันวิสาขบูชา ก่อนถึงวันงานก็จะมีการจัดเตรียมพูดคุยกัน และร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กวาดลานวัด ทำความสะอาด ล้างถ้วยชาม เป็นต้น

1.2.5 เศรษฐกิจ

ในหมู่บ้านประจวบภาคส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร เช่น ทำไร่ ปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ เลี้ยงวัว และรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่ชาวบ้านที่ทำไร่ เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จก็จะว่างจากการทำงาน ก็จะมีอาชีพรองคือ การรับจ้างรายได้คนหนึ่งได้ประมาณวันละ 100-120 บาท ส่วนการทำเกษตรก็ต้องขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศ บางปีก็ได้เงินดี บางก็ขาดทุน รายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 30,000 บาทต่อปี

1.2.6 สุขภาพ

ส่วนใหญ่คนในหมู่บ้านถ้ามีการเจ็บไข้ได้ป่วย ถ้าไม่หนักหนาอะไรก็จะซื้อยามารับประทานเอง หรือไม่ก็ไปหาหมอที่อนามัย ถ้าไม่หายหรือมีอาการเจ็บป่วยรุนแรง จะไปหาหมอที่โรงพยาบาลปากช่องนานา หรือไปหาหมอที่คลินิก แต่ที่ได้มีการสอบถามชาวบ้านก็ไม่ค่อยมีอาการป่วยรุนแรงถึงขั้นไปโรงพยาบาล ส่วนสุขภาพของเด็กในหมู่บ้านประจวบ ก็จะมีโครงการหมอเยี่ยมยามเย็น ทุกวันพุธจะมีหมอที่อนามัยกับกลุ่มอสม. มาตรวจเยี่ยมดูแลสุขภาพของเด็กในหมู่บ้านว่าเป็นอย่างไรบ้าง แต่ถ้าเด็กเกิดไม่สบาย ผู้ปกครองก็จะพาไปที่อนามัย และเด็กแรกเกิดก็จะไปฉีดวัคซีนตามกำหนดไว้ อย่างสม่ำเสมอ

หมู่บ้านประจวบเป็นหมู่บ้านที่มีความเจริญแล้วบางส่วน และบางส่วนที่ยังไม่เจริญ ส่วนที่ยังไม่เจริญ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มประจวบ เนื่องจากถนนยังเป็นทางลูกรังอยู่ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านประจวบ ชาวบ้านส่วนใหญ่อยากให้รัฐบาลเข้ามาปรับปรุงถนน ให้เป็นถนนลาดยาง เพราะในช่วงฤดูร้อน ชาวบ้านจะประสบปัญหาฝุ่นเยอะมาก และในช่วงฤดูฝนถนนก็จะและเป็นหลุม เป็นบ่อ มีน้ำขังอยู่ตลอดเวลา ปัญหารองลงมาที่ชาวบ้านประจวบให้ช่วยโทรศัพท์สาธารณสุข ส่วนใหญ่กลุ่มประจวบจะค่อนข้างยากจน เวลาจะมีธุระสำคัญก็ต้องไป ขอยืมโทรศัพท์มือถือของคนที่มีหรือคนที่รู้จักกัน หรือไปโทรศัพท์ที่อื่น แต่ก็ไกลจากบ้านมากนัก หรือเวลามีการเจ็บป่วยในช่วงกลางคืน ก็จะเกิดปัญหาขึ้นมา ส่วนในกลุ่มหนองผักแว่น ที่ชาวบ้านอยากได้ก็จะเป็นไฟฟ้าริมถนนสัก 1 ดวง ตรงเนินเพราะช่วงนั้นเกิดอุบัติเหตุบ่อยมากจนมีคนเสียชีวิตมาแล้ว

หมู่บ้านประจวบจะต้องใช้ระยะเวลา ในการพัฒนาไปเรื่อยๆ ประจวบมีผู้นำมีดี มีวัดซึ่งคอยขัดเกลาจิตใจ ของชาวบ้านให้เป็นคนดี ส่วนในเรื่องการเดินทางของหมู่บ้านก็มีการพัฒนาไปเป็นบางส่วนของในกลุ่มหนองผักแว่น ส่วนในกลุ่มประจวบนั้นก็ ยังก็หวังว่ารัฐบาลคงจะช่วยเหลือต่อไป

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลที่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งกำหนดให้แต่ละหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งหมดในประเทศไทย โดยมีประมาณ 79,754 แห่ง จัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท ขึ้นเพื่อเป็นเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความช่วยเหลือ ตั้งแต่การจัดแต่งตั้งคณะกรรมการและจัดระเบียบกองทุน การจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาทขึ้นมาซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ทำให้มีคนออกความคิดเห็นหลากหลายทัศนคติ จากการสัมภาษณ์ของชาวบ้านประจวบได้พบว่าชาวบ้านแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ด้วยกัน คือ

1.1 กลุ่มที่ไม่เข้าใจอะไรเลย ถ้าไปถามถึงกองทุนหมู่บ้านที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น ชาวบ้านกลุ่มนี้จะรู้สึกว่ามีความซ้ำ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของชาวบ้านที่เป็นแม่บ้าน บางส่วน คนชรา และคนที่ทำงานรับจ้างเพราะต้องออกบ้านแต่เช้ากลับบ้านก็ค่ำ แต่ส่วนใหญ่กลุ่มนี้จะน้อยมากที่ไม่รู้

1.2 กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่เข้าใจบ้าง บางส่วนแต่ไม่ทั้งหมด จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านชาวบ้านกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่สนใจในกองทุน 1 ล้านบาท บางคนก็ได้รับข่าวจากคนในครอบครัว และจากการไปร่วมประชุมทุกครั้งที่มีการเข้าร่วมประชุม

สรุป จากการที่ได้สัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่บ้านประจวบ ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็จะเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลที่จัดตั้ง มาช่วยเหลือคนยากจนให้มีเงินหมุนเวียน และเป็น好事ที่รัฐบาลให้การช่วยเหลือ แต่บางคนก็ว่าไม่คิดจะเป็นการเพิ่มหนี้ให้กับตัวเองอีกด้วย แต่ถึงอย่างไรการที่กองทุน 1 ล้านบาทขึ้นมาทำให้ชาวบ้านที่ยากจน มีรายได้ ให้มีงานทำขึ้นมาให้ประโยชน์อีกมากมายกับหลายครอบครัวที่เดือดร้อนไป

2) เงิน 1 ล้านบาท

ในปัจจุบันนี้หลายๆ หมู่บ้านและชุมชนเมือง ก็ได้มีการจัด ตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และได้รับการสรรจัด โอนเงิน 1 ล้านบาทให้กับหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันแล้ว และส่วนหนึ่งในนั้นก็หมู่บ้านประจวบ ที่ได้รับเงินเข้าในบัญชีเมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2544 เป็นจำนวนเงิน 1 ล้านบาท และได้มีการสรรจัดเงินให้กับสมาชิกที่ขอกู้ตามระเบียบที่วางไว้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้านประจวบ ซึ่งกำหนดให้สมาชิกเสนอ โครงการที่จะขอกู้เงินว่าจะไปทำอะไรบ้าง โดยจะมีการจัดการประชุมขึ้นโดยประธานกองทุนก็จะชี้แจงให้สมาชิกทำตามระเบียบให้ถูกต้องและจะมีคณะกรรมการทำการพิจารณาว่าสมควรจะอนุมัติตามที่สมาชิกขอกู้ได้เพียงใด

จากการสัมภาษณ์พบว่าชาวบ้านเข้าใจในนโยบาย 1 ล้านบาทของรัฐบาลโดยให้จัดทำโครงการเสนอต่อคณะกรรมการในวันประชุมบางคนก็มีท่าทีไม่เข้าใจว่าจะทำอะไรก็ต้องให้คณะกรรมการอธิบายถึงเหตุผลในการที่จะขอผู้ต่อไป

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน

วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2544 ได้มีการประชุมเพื่อ เลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยการทำประชาคมหมู่บ้าน ประธานแจ้งเรื่องคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อชาวบ้านเข้าใจเรื่องคุณสมบัติของคณะกรรมการแล้วแจ้งให้เสนอชื่อคณะกรรมการขึ้นมา 15 คน ทำการเลือกโดยการยกมือขึ้นตามรายชื่อที่ตนเองอยากเลือกและเป็นที่ยอมรับของทุกคนในวันที่เลือกคณะกรรมการทั้งหมด 15 คนดังนี้

1. นายอินทร์	เถาว์กลาง	ประธาน
2. นายอืด	จันทะโลง	รองประธาน
3. นายนิพนธ์	จันทาโลก	เลขานุการ
4. นางสุมาลี	แจ้งขัน	กรรมการ
5. นายสายชล	กมลกลาง	กรรมการ
6. นางโลม	พงษ์สว่าง	กรรมการ
7. นางชวน	หล้าแก้ว	กรรมการ
8. นางสาววย	ชุมพุทรา	กรรมการ
9. นายรังสรร	ประกาสีทธิ์	กรรมการ
10. นายประทีป	สุขประเสริฐ	กรรมการ
11. นางพวงรัตน์	จันทาโลก	กรรมการ
12. นายอำนาจ	ประชากลาง	กรรมการ
13. นายประสิทธิ์	มุ่งพิมาย	กรรมการ
14. นางเทียนทอง	พาโล	กรรมการ
15. นายแดง	พนมไพร	กรรมการ

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

สมาชิกกองทุนของหมู่บ้านประจำภาคมีทั้งหมด 55 คน จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนพบว่าสมาชิกของกองทุนเข้าใจ ในกฎระเบียบของกองทุนดีว่ามีชำระคืนภายใน 1 ปี และคิดดอกเบี้ย 1 บาทต่อเดือน ถ้าเป็นเงินฉุกเฉินก็ชำระภายใน 3 เดือนโดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือนเหมือนกัน และปัจจุบันก็ยังไม่มีให้ผู้มาชำระ เพราะยังไม่ถึงกำหนดในการชำระเงิน

5) ผู้สมัครขอกู้

กองทุนหมู่บ้านประจำตำบลได้รับผู้สมัครขอกู้ทั้งหมด 55 คน ผู้สมัครขอกู้ได้ทำตามระเบียบตามที่กำหนดโดยที่ผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติ ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดไว้

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านประจำตำบล พบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านประจำตำบล ได้มีการจัดเวทีประชาคมให้กับสมาชิกที่มีความประสงค์อยากขอกู้ เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจในระเบียบของกองทุน โดยการที่ให้ผู้กู้แต่ละคนจัดทำโครงการมาเสนอแก่คณะกรรมการเพื่อที่จะได้พิจารณาอนุมัติเงินให้กับผู้กู้

หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คณะกรรมการจะพิจารณาถึง

-สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้ยืมเงิน จะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยต้องระบุวัตถุประสงค์ การกู้ยืมอย่างชัดเจน

-ลักษณะโครงการจะต้องเป็นโครงการที่จะสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ในทางตลาด และเห็นได้ชัดเจนว่าคุ้มค่าต่อการลงทุน

จากการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนในหมู่บ้านประจำตำบล มีจุดเด่น และจุดด้อย ดังนี้

จุดเด่น: สมาชิกได้ทำการยื่นจุดประสงค์ขอกู้เงิน โดยการจัดทำโครงการมาเสนอ คณะกรรมการสามารถติดตาม และควบคุมได้ว่ามีการทำจริงตามโครงการที่เสนอมา

จุดด้อย: ในบางครั้งการทำการคัดเลือกผู้กู้ไม่ได้มีคณะกรรมการกองทุน ทั้งหมด 15 คน อาจทำให้เกิดการลำเอียงในการให้เงิน บางคนก็จะให้ญาติของตนเองมากกว่า คนที่ไม่รู้จักกันก็ได้

2) กระบวนการแนะนำวิธีทำธุรกิจ การประกอบอาชีพในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นการทำเกษตร คือ ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจที่เคยทำกันมาตั้งแต่สมัยรุ่นเก่าแก่ ดังนั้นผู้กู้ส่วนใหญ่ที่กู้เงินไปจะทำธุรกิจที่ตนเองเคยทำ เช่น มีการรวมเงินกันภายในหมู่ญาติ ของตนมาลงทุนซื้อโคนม และทำคอกใหม่ ซึ่งเป็นธุรกิจใหม่ของสมาชิกผู้กู้ของกลุ่มนี้ และถ้ามีปัญหาเกิดขึ้น ผู้กู้ก็จะไปปรึกษาคนที่เคยทำธุรกิจนี้มาก่อน ก็เช่นเดียวกันกับผู้กู้ที่ไปทำทุน เช่น ซื้อลูกหมูมาเลี้ยงเพิ่ม เป็นต้น

3) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่าการทำบัญชีของกองทุนในหมู่บ้านประจำตำบล ได้มีการให้ตัวแทนคณะกรรมการจัดอบรมการทำบัญชี ซึ่งคณะกรรมการเองก็ยังไม่มีความเข้าใจ เนื่องจากไม่มีความรู้และไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำบัญชีมาก่อน แต่ทางพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่องก็ได้มีการจัดการอบรม หลายครั้งและตรวจสอบการทำบัญชี ว่ามีความถูกต้องหรือไม่ และแนะนำให้มี ความเข้าใจในการทำบัญชีกองทุนมากขึ้นไป

4) กระบวนการรับชำระหนี้ กองทุนหมู่บ้านประจวบได้มีการปล่อยเงินกู้ ให้กับสมาชิกแล้วทั้งหมด 55 ราย ซึ่งมีการกำหนดชำระหนี้ภายใน 1 ปีจากวันที่ทำกู้เงิน พร้อมดอกเบี้ยด้วย ซึ่งเมื่อถึงกำหนดชำระหนี้สมาชิกที่ขอกู้เงินต้องมาที่คณะกรรมการเพื่อขอแจ้งประสงค์ในการขอคืนเงิน กรรมการจะมีหน้าที่ทำใบส่งเงินคืนให้ธนาคาร ซึ่งจะทำไว้ 3 ฉบับ เพื่อให้สมาชิกที่กู้เงินถือใบนำส่งเงินกับเงินไปส่งด้วยตนเองที่ธนาคารออมสิน ซึ่งเก็บไว้ที่ธนาคาร 1 ฉบับ ผู้กู้ 1 ฉบับ อีกฉบับเก็บไว้ที่คณะกรรมการกองทุน เมื่อคณะกรรมการกองทุนได้รับใบนำส่งเงินจากผู้กู้แล้ว ก็ถือว่าผู้กู้ได้ชำระหนี้เรียบร้อยแล้ว

5) การทำบัญชี ในการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านประจวบ จะเป็นไปตามแบบฟอร์มของรัฐบาล โดยมีการจัดอบรมสมาชิกให้เกิดความเข้าใจ และให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ทำการบันทึก เกี่ยวกับเงินของกองทุนหมู่บ้าน

6) การช่วยเหลือตลาด สมาชิกได้กู้เงินไปแล้ว 55 ราย แต่ละคนก็ได้นำไปลงทุนทำกิจการของตนเอง โดยมีการหาตลาดเองหรือตลาดเดิมที่เคยนำส่ง และก็มีฝ่ายพัฒนาชุมชน เข้ามาแนะนำ เพื่อเป็นช่องทางในการกระจายสินค้า

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

1.1 จำนวนผู้กู้ พบว่าจากการได้รับสมัคร สมาชิกกองทุนหมู่บ้านประจวบ มีจำนวน 55 ราย จำนวนผู้กู้ได้ทำตามระเบียบกองทุนอย่างถูกต้อง

1.2 ยอดเงินให้กู้ พบว่าคณะกรรมการ ได้มีการพิจารณาเงินกู้ ตามที่ผู้มาเสนอโครงการ ที่มีความเป็นจริง บางคนก็ได้เงินตามที่ระบุว่าจะกู้เท่าไร บางคนก็ไม่สามารถให้ได้ตามที่ระบุมาได้ โดยดูตามวัตถุประสงค์ เห็นว่าไม่สมควรที่จะเป็นไปได้เต็มที่จึงได้ลดจำนวนเงินลง

สรุป ผู้ที่ขอกู้มี 1) การผลิตการเกษตร

-ปลูกพืช จำนวน 17 ราย รวมเงินกู้ 315,000 บาท

-เลี้ยงสัตว์ จำนวน 32 ราย รวมเงินกู้ 515,000 บาท

2) ค่าขาย จำนวน 6 ราย รวมเงินกู้ 90,000 บาท

รวมยอด 920,000 บาท

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

2.1 จำนวนผู้กู้ได้ ส่วนใหญ่ผู้ที่จะกู้ไปพัฒนาอาชีพ ของตนเองเพื่อเพิ่มรายได้ จำนวน 55 ราย โดยคณะกรรมการให้กับผู้กู้ทั้งหมด โดยดูจากวัตถุประสงค์ของผู้กู้

2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้านประดู่บาก พบว่าปัจจุบันได้มีการปล่อยกู้ไปแล้ว 140,800 บาท มียอดคงเหลือ 7,898 บาท มีสมาชิกทั้งหมด 164 คน การปล่อยกู้จะปล่อยทุกเดือน กำหนดการชำระ 3 เดือน ดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาทต่อเดือน

2.3 การขยายกิจการของผู้กู้ พบว่า ผู้กู้บางรายมีการขยายกิจการ เช่น ผู้กู้ที่เลี้ยงโคนม จากการที่กู้เงินไปซื้อโคมาเลี้ยงก็ได้ผลผลิตคือ นมโคมากขึ้นทำให้รายได้ดีขึ้นกว่าเดิม

2.4 การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น พบว่าในหมู่บ้านประดู่บากไม่เคยเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในหมู่บ้านเลย ชาวบ้านจะทำอยู่กับอาชีพที่เคยทำมาตั้งแต่สมัยรุ่นคุณปู่คุณย่าแล้ว จะมีก็แต่คนนอกหมู่บ้านมาประกอบอาชีพ โดยการขอเช่าที่ของคนในหมู่บ้านประดู่บาก โดยทำการปลูกดอกกุหลาบ ปลูกองุ่น และปลูกแตงกวา

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่าจากการที่ได้ไปสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านประดู่บาก พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความสามัคคีในระดับปานกลางดูได้จากที่มีการประชุม เพื่อพบปะพูดคุยกัน โดยมีผู้นำของหมู่บ้านเป็นผู้ประสานงาน ในการประชุมแต่ละครั้งประชาชน ในหมู่บ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมีการซักถามข้อสงสัยต่างๆ และให้ความสนใจกับเรื่องที่ประชุม ถึงแม้ว่าจะมีบ้างที่พูดคุยกันโดยไม่สนใจกรณีที่มีบางกลุ่มที่ไม่มาประชุม อาจจะมีสาเหตุอย่างอื่นที่ทำให้มาประชุมไม่ได้ เช่น บางคนบ้านอยู่ไกลจากที่ประชุม เวลาที่มีการประชุมแต่ละทีก็เป็นช่วงเย็นแล้ว หรือบางคนก็ติดงานอยู่ เป็นต้น

3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า

จุดเด่น: ในหมู่บ้านประดู่บากมีหน่วยงานเข้ามาอบรม ให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพเสริม เช่น กลุ่มสตรีแม่บ้านเมื่อ พ.ศ.2544 ได้มีหน่วยงานกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้มาฝึกอบรมเย็บเครื่องหนังให้กับกลุ่มสตรีแม่บ้าน เพื่อเป็นอาชีพเสริมทำให้มีรายได้เข้าครอบครัว มีคนสนใจเข้าอบรมกันมากทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นมาในหมู่บ้าน เป็นต้น

จุดด้อย: หลังจากฝึกอบรม จากหน่วยงานกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในโครงการเย็บเครื่องหนังมาได้ก็มีการจะเย็บเครื่องหนัง โดยการรวมตัวของกลุ่มสตรีแม่บ้าน แต่เกิดปัญหาขึ้นมา เนื่องจากเครื่องจักรมีต้นทุนที่แพงมาก จึงทำให้ไม่มีการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องหนังออกจำหน่าย และกลุ่มสตรีแม่บ้านก็ไม่มีต้นทุนพอที่จะซื้อเครื่องจักรได้ จึงทำให้กลุ่มสตรีแม่บ้านที่ไปฝึกอบรมมาก็แยกย้ายไปทำงานอย่างเก่า คือรับจ้างทั่วไป

3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด พบว่า ส่วนใหญ่ชาวบ้านก็จะมีการส่งผลิตภัณฑ์ของตนเองไปยังตลาดเจ้าประจําอยู่เสมอ อย่างเช่น เลี้ยงโคนมก็จะไปส่งนมที่คันทรีเฟรช หรือทำไร่

ก็จะมีพ่อค้ามาซื้อถึงที่ แต่ก็ไม่ค่อยดีนักในเรื่องของราคาที่จะตกลงกัน จนในหมู่บ้านประจวบปาก
 อยากรจะมีร้านค้าชุมชน หรือร้านค้าสหกรณ์หมู่บ้าน โดยการรวมหุ้นกัน แต่ก็ยังไม่เกิดขึ้นเพราะยังมี
 ปัญหาอื่นๆ อีก และการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านด้วย

3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ พบว่าการที่หมู่บ้านประจวบปากได้จัดตั้ง
 กองทุนออมทรัพย์มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 ซึ่งมีสมาชิกเริ่มแรก 69 คนและปัจจุบันมีทั้งหมด 164 คนซึ่ง
 ได้มีการปล่อยกู้ทุกเดือน ทำให้ชาวบ้านรู้จักการออม ชาวบ้านมีงานทำและมีรายได้ ต่อมาก็ได้มีการ
 จัดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละหนึ่งล้านบาท ทั้งสอง
 กองทุนนี้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ให้กับคนที่ต้องการเงินมาลงทุน หรือมาประกอบอาชีพ โดย
 นำไปลงทุนทำให้เกิดรายได้ ชาวบ้านมีงานทำรู้จักพึ่งพาตนเองทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้น ส่ง
 ผลถึงเศรษฐกิจประเทศด้วย โดยเฉพาะกองทุนหมู่บ้านที่เปิดโอกาสให้กับชาวบ้านได้มาร่วมแรง
 ร่วมใจกัน สร้างพลังของชุมชน แต่ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านนี้ถ้าหากจัดการไม่ดี ก็จะเป็นการ
 เพิ่มหนี้ให้กับประเทศ และทำให้ความสามัคคี และการพึ่งพาตนเองที่ชุมชนเคยมีอยู่ถูกทำลายลงได้
 สิ่งที่มีความคำนึงถึงคือ ต้องไม่รีบเร่งดำเนินการเพียงเพื่อให้หมู่บ้านได้รับเงินล้านตามๆ กันไป ควร
 จะมีการศึกษาจากประสบการณ์ต่าง เช่น เคยมีประสบการณ์ในการจัดตั้ง และมีประสบการณ์ในการ
 บริหารในการบริหารกองทุนออมทรัพย์ แล้วจะสามารถปรับประสบการณ์นี้ มาใช้ในการบริหาร
 การเงินกองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท ได้ไม่อย่างไม่น่าเชื่อ สิ่งเหล่านี้ทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง
 ขึ้น รู้จักพึ่งพาตนเอง แต่โครงการนี้ก็เป็นที่เพิ่มเริ่มต้นเท่านั้น ถ้าจะสำเร็จหรือไม่ก็ต้องขึ้น
 อยู่กับชาวบ้านทั้งหมดหมู่บ้านประจวบปากต่อไป

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้ พบว่าหลังจากมีการปล่อยกู้เงินไปแล้ว ผู้กู้
 แต่ละรายก็นำไปลงทุนประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัด และเคยมีประสบการณ์มาก่อนแล้ว หรือ
 กำลังทำอยู่ ถือเป็นตัวชี้วัดว่าผู้กู้เงินสามารถทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้ ตามโครงการที่เสนอ
 มา แต่ก็มีบางรายที่นำเงินไปลงทุนกับธุรกิจใหม่ และไม่เคยมีประสบการณ์ทำมาก่อน หรืออาจเคย
 ไปช่วยทำกับผู้ที่ประกอบอาชีพนั้นอยู่แล้ว จึงไม่เกิดปัญหาในการทำธุรกิจ ถึงแม้จะมีปัญหา ก็จะไป
 ขอคำปรึกษากันผู้ที่เคยทำมาก่อนแล้ว ซึ่งเป็นตัวชี้วัดว่า 50% ของการทำธุรกิจที่ไม่เคยทำมาก่อน
 อาจไม่ประสบความสำเร็จได้

2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ พบว่าผู้กู้ส่วนใหญ่ที่มา กู้จะนำเงินที่กู้ไปประกอบธุรกิจ และก็มีฐานะปานกลางจนถึงยากจน ไม่ค่อยมีหลักทรัพย์มากนัก ซึ่งเป็นตัวชี้วัดได้ว่า ผู้กู้มีความมั่นคงเพียงใด ที่จะสามารถชำระหนี้ได้ในอนาคต และไม่ก่อให้เกิดหนี้สูญ

3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ พบว่าส่วนใหญ่แล้วผู้กู้จะไม่มีหนี้สินกับธนาคาร เพราะในการกู้เงินกับธนาคารยุ่งยาก และหลายขั้นตอนกว่าจะได้เงินออกมาต้องมีหลักค้ำประกัน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้กู้จะเป็นคนยากจนก็จะไม่มีหลักทรัพย์ ในการค้ำประกันมากนัก

4) หนี้รายนุนนอกระบบของผู้กู้ พบว่าเกือบทุกครัวเรือนของผู้ที่กู้เงินจะเป็นหนี้รายนุนกัน เพราะกู้ได้ง่ายไม่ยุ่งยากมากนัก แต่ดอกเบี้ยแพงก็ไม่มีจริงจังก จากการทำหมู่บ้านจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านก็พบว่าบางรายหนี้ที่กู้รายนุนมาใช้หมดไป และบางรายที่คิดจะกู้ก็ไปกู้ที่กองทุนหมู่บ้านดีกว่าดอกเบี้ยก็ถูกกว่าด้วย

5) อาชีพหลักของผู้กู้ พบว่า ผู้กู้ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพหลักได้แก่ การเกษตร คือ เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช และค้าขาย ซึ่งอาชีพเหล่านี้ก็ทำกันมาตั้งนานแล้วจากอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันจะมีก็บางรายที่อยากทำธุรกิจเป็นของตนเองจากที่ได้ไปรับจ้างทำมา

6) รายได้ของครอบครัว พบว่าชาวบ้านหมู่บ้านประดู่บวักส่วนใหญ่ จะประกอบอาชีพการเกษตร และรับจ้างทั่วไป รายได้จากการรับจ้างที่ทั่วไปรายหนึ่งก็ตก 100-120 บาท ส่วนการเกษตรก็ต้องขึ้นอยู่กับฤดูกาล ปลูกแล้วครอบครัวหนึ่งก็ตก 2,500 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่กำหนดฐานะของประชากรในท้องถิ่น เพื่อดูรายได้ที่เกิดขึ้นว่าพอเพียงกับค่าใช้จ่าย และสามารถนำมาใช้เลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวได้

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน พบว่าผู้กู้แต่ละรายที่ขอกู้เงินไปจะมีจำนวนเงินที่กู้ไม่เท่ากันเสมอทุกคนขึ้นอยู่กับกิจการที่ผู้กู้แต่ละรายเสนอต่อการพิจารณา กับคณะกรรมการ โดยจำนวนเงินที่ปล่อยกุน้อยที่สุดคือ 10,000 บาท จำนวน 10 คน รองลงมา มีจำนวนเงิน 15,000 บาท จำนวนผู้กู้ทั้งหมด 16 คน และจำนวนสุดท้าย 20,000 บาท จำนวน 29 คน รวมจำนวนเงินที่กู้จากการกู้กองทุนทั้งหมด 920,000 บาท

2) เงินอื่นๆ พบว่ามีกองทุนหมู่บ้านที่จัดให้ชาวบ้านกู้ได้ และก็มีกลุ่มออมทรัพย์อีกหนึ่งกองทุน ซึ่งตั้งมานานแล้ว ให้ชาวบ้านได้กู้เพื่อนำไปลงทุนในด้านอื่นๆ ที่ชาวบ้านจะทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

3) สถานที่และวัตถุดิบ พบว่าผู้กู้แต่ละรายที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน เช่นค้าขายส่วนใหญ่ก็จะจัดตั้งในหมู่บ้านประดู่บวัก ในใจกลางหมู่บ้านเพราะคนมากและก็เป็นทางผ่าน สินค้าที่

ขายส่วนใหญ่พ่อค้าแม่ค้าจะไปซื้อที่ตลาดปากช่องมาขายกัน หรือสินค้าบางอย่างทำเองได้ เช่น มะม่วงดองทำให้ช่วงฤดูมะม่วงดองเก็บไว้พอครบกำหนดก็ออกมาขาย เป็นต้น

4) เทคนิควิธีการทำงาน พบว่าผู้มีส่วนใหญ่ก็เป็นเกษตรกร จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่บอกว่าในการทำงานไม่มีหรือเทคนิคจะมีการความตั้งใจ ขยันทำงาน และมีความซื่อสัตย์กับตนเองและผู้อื่น

5) กำลังทำงาน พบว่าผู้ที่มีกิจการเล็กๆ ก็จะทำกันเองภายในครอบครัว หรืออาจจะเป็นญาติๆ กันมาช่วยบาง และถ้าเป็นกิจการที่มีขนาดใหญ่เช่น ทำไร่มิประมาณ 10 ไร่ ก็จะจ้างคนมีทำงาน โดยให้วันละ 100-120 บาท แล้วแต่จะตกลงกัน

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย พบว่าผู้ดูแลรายส่วนใหญ่ที่ทำกิจการทำกันมานานแล้ว โดยการสืบทอดกันมาจนถึงรุ่นปัจจุบันก็จะมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง บาง เช่น ทำไร่ข้าวโพดจากเมื่อก่อนใช้คนทำงาน ในจำนวนมากก็ลดจำนวนคนลงเพิ่ม เครื่องจักรเข้ามาช่วย เป็นต้น

2) การหาตลาดที่ดี พบว่าส่วนใหญ่ผู้ที่จะมีตลาดที่จะส่งผลิตภัณฑ์ ของตนเองอยู่แล้ว การตลาดตัวผู้จะเป็นทำจัดการหาด้วยตนเอง โดยการไปสืบหาว่าสถานที่ใดให้ราคาดีกว่ากันและผลิตภัณฑ์ ที่ตลาดต้องการตรงกับผลิตภัณฑ์ของผู้ด้วย

3) การหาวัตถุดิบที่ดี พบว่าผู้ดูแลรายก็จะหาวัตถุดิบที่ดี เพื่อผลผลิตออกมาจะได้มีคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ ผู้ดูแลรายก็จะไปหาซื้อวัตถุดิบ และคัดสรรอย่างดี เช่น ผู้ที่เลี้ยงหมูที่ฟาร์มหมูเพื่อที่จะได้สุขภาพของหมูที่ดี และมีการรับประกันมาจากฟาร์มว่าไม่มีโรคแน่นอน เป็นต้น

4) การทำบัญชี พบว่าผู้ดูแลรายได้มีการจดบันทึกรายรับรายจ่าย ไว้บางบ้างส่วน หรือบางคนก็ไม่ได้บันทึกบัญชีไว้ แต่ใช้วิธีการเก็บใบเสร็จที่ซื้อของไว้ และเมื่อถึงสิ้นเดือนก็มาคิดคำนวณเอา แต่วิธีนี้ได้ค่อยได้ผลนักบางที่ผู้เองอาจจะลืมรายการบางอย่าง

5) การวิเคราะห์ประเมิน พบว่าผู้ที่ประกอบอาชีพต่างๆ กันในหมู่บ้านประจวบไม่ว่าจะเป็นการเกษตร ค้าขาย ได้มีการวิเคราะห์และวางแผน ในการประกอบอาชีพนั้นๆ คิดคำนวณถึงผลกำไรที่จะเกิดขึ้นในแต่ละวันด้วยถึงจะไม่ทำแบบเป็นทางการ

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

1.1 รายได้เป็นเงิน พบว่าผู้ที่มีเงินไปลงทุนในกิจการ ของตนเองตั้งแต่วันที่กู้เงินถึงวันนี้ได้เพิ่มขึ้นมาไม่มากนักน้อย แต่บางรายก็ยังไม่ได้ผลผลิต เช่น เลี้ยงวัวเนื้อ เป็นต้น

1.2 ผู้กู้อาจได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่พบว่ามีผู้ผู้ที่ประกอบอาชีพการเกษตร ได้แก่ ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

2.1 ผู้กู้อาจขยายกิจการ พบว่าผู้กู้อาจรายได้มีการซื้อของมาเพิ่มขึ้น เช่น ผู้กู้อาจเลี้ยงวัวนมซื้อวัวมาเพิ่ม 2 ตัว เป็นต้น จึงทำให้กิจการของผู้กู้อาจเพิ่มมากขึ้น

2.2 ผู้กู้อาจได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พบว่าผู้กู้อาจส่วนใหญ่จะสืบทอดกิจการทำมาตั้งแต่รุ่นเก่าพอมาปัจจุบันก็มีบางที่ที่ผู้กู้อาจเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น ผู้กู้อาจทำไร่และก็มีมีการเลี้ยงไก่เสริมด้วย

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

3.1 ผู้กู้อาจมีการพึ่งตนเอง พบว่าผู้กู้อาจส่วนใหญ่รู้จักช่วยเหลือตนเอง ในการประกอบอาชีพเท่าที่จะทำได้ นอกจากนี้จะมีปัญหาเรื่องเงินทุนและปัญหาเกี่ยวกับอาชีพที่ตนประกอบอยู่ เช่น ผู้กู้อาจเลี้ยงวัวในบางครั้งก็มีปัญหาเกี่ยวข้องกับโรคระบาดต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือ

3.2 ผู้กู้อาจมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งใน กิจการของตนเองอย่างยั่งยืน พบว่าผู้กู้อาจมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการพอสมควรเพราะผู้กู้อาจแต่ละรายที่กู้เงิน ไปมีความรับผิดชอบในการประกอบอาชีพของตนเองเพื่อที่จะได้เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน พบว่าในหมู่บ้านประจำตำบลส่วนใหญ่จะเป็นเด็กวัยรุ่นที่ไปศึกษาต่างจังหวัดและก็มีคนทำงานที่ไปทำงานที่อื่นที่ดีกว่าและมีรายได้ที่ดีกว่าประชาชนที่ออกไปทำงานนานๆ ก็จะกลับมาที่หมู่บ้านเพื่อหาครอบครัวแต่ก็กลับไปทำงานที่เก่านอกจากจะมีคนที่ไม่มีงานทำหรือตกงานจึงได้กลับมาที่หมู่บ้านเพื่อมาหางานทำที่หมู่บ้านตนเอง

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาจ

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาจอาชีพการเกษตร ได้แก่ ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และค้าขายในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้ ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมแนวทางแก้ไขของผู้ที่ประกอบอาชีพเดียวกัน

3.1 อาชีพเลี้ยงวัว ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ วัตถุดิบคือวัวที่ซื้อมาต้องมีสายพันธุ์ที่ดี เพื่อที่จะได้ผลผลิตที่ออกมาดีและมีคุณภาพของน้ำนมวัว

กระบวนการที่ดีได้แก่ การหาซื้อบรื่องของธุรกิจที่ดำเนินการอยู่เพื่อที่จะได้แก้ไขได้ทันเวลา อย่างเช่น เลี้ยงวัว ปัญหาที่ประสบอยู่ก็จะเป็นเรื่องของอาหารสำเร็จรูปแบบเม็ด-ผง

ที่มีราคาแพงมาก และการเกิดโรคระบาดบ้าง บางรายผู้กำหนดแนวทางแก้ไขโดยการให้อาหารสำเร็จรูปในช่วงเวลาหนึ่งและก็สลับกับให้อาหารธรรมชาติ เช่น หญ้า เป็นต้น

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ ผลผลิตที่ได้คือน้ำนมที่มีคุณภาพและมีปริมาณที่มากพอ การที่จะได้น้ำนมที่มีคุณภาพก็ขึ้นอยู่กับพันธุ์ของวัวและด้านสุขภาพความแข็งแรงของวัว ส่วนใหญ่ผู้ผู้ที่รีดนมถูกวิธี

3.2 อาชีพเลี้ยงไก่ ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ พันธุ์ไก่ที่ผู้ผู้ต้องคิดสรรมาอย่างดีเพื่อที่จะได้สายพันธุ์ที่มีคุณภาพ โดยที่ผู้ผู้จะซื้อลูกไก่มาแล้วเลี้ยงหรืออาจจะซื้อพ่อแม่พันธุ์มาเลี้ยงไว้เพื่อที่จะได้ผลผลิตที่ดีออกมาจำหน่าย

กระบวนการที่ดีได้แก่การหาซื้อบ่อพร้อมของธุรกิจที่ดำเนินการอยู่เพื่อที่จะนำมาแก้ไขอย่างเช่นเลี้ยงไก่ที่ผู้ผู้จะประสบปัญหาก็คือลูกไก่มักจะตายและโรคระบาด แนวทางแก้ไขส่วนใหญ่จะพยายามฉีดใส่จมูกของลูกไก่และคอยสังเกตลูกไก่ ดังนั้นต่อไปว่าจะจะเป็นโรคระบาดหรือเปล่า

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ ผลผลิตที่ได้คือไก่ที่มีลักษณะตัวโตใหญ่ขนเป็นมันเงา ลักษณะของไข่ฟองหนึ่งมีขนาดใหญ่และมีปริมาณมากพอซึ่งผู้ผู้บางรายก็เลี้ยงตามธรรมชาติก็จะมีลักษณะปานกลางและปริมาณของไข่ก็พอเหมาะซึ่งส่วนใหญ่ผู้ผู้ที่เลี้ยงไก่จะไม่ขายไข่จะเก็บไว้ฟักต่อไป

3.3 อาชีพเลี้ยงหมูปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่พันธุ์หมูที่มีสุขภาพแข็งแรงไม่มีโรคส่วนใหญ่ผู้ผู้จะซื้อลูกหมูหรือแม่พันธุ์มาเลี้ยงไว้

กระบวนการที่ดีได้แก่การหาซื้อบ่อพร้อมของธุรกิจที่ดำเนินการอยู่เพื่อที่จะนำมาแก้ไข เช่น เลี้ยงหมูปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องอาหารหมูที่มีราคาแพงและโรคระบาด ผู้ผู้มีแนวทางแก้ไขโดยให้อาหารสำเร็จรูปประกอบด้วยอาหารธรรมชาติได้แก่ ก้านกล้วย เป็นต้น ถ้าเกิดโรคระบาดผู้ผู้จะซื้อยามาเอง ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่หมูที่มีคุณภาพดี ตัวใหญ่และความสมบูรณ์ของน้ำหนักรู

3.4 อาชีพค้าขายปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่สินค้าที่ผู้ผู้จะนำมาขายจะต้องมีความหลากหลายเพื่อให้ลูกค้าได้เลือกซื้อตามความต้องการและสถานที่ขายที่มีรูปแบบเป็นระเบียบหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการขายและการหยิบขึ้นมาใช้งาน

กระบวนการที่ดีได้แก่ การที่จำนวนลูกค้าน้อยลงบางวันก็มีลูกค้ามากบางวันก็น้อยซึ่งส่วนใหญ่ลูกค้าก็เป็นชาวบ้านในหมู่บ้านระดู่ปาก และเรื่องราคาของสินค้าที่ลูกค้าจะบ่นว่าแพงซึ่งสินค้าบางชนิดไม่ได้กำไรด้วยซ้ำ ผู้ผู้ส่วนใหญ่ก็จะแก้ไขโดยการจะอธิบายเกี่ยวกับราคาของสินค้าว่าสินค้าบางชนิดที่ตลาดมีการขึ้นราคาจึงจำเป็นต้องขึ้นราคาตามไปด้วย

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ ผลผลิตก็คือการที่มีลูกค้าเข้ามาซื้อของเป็นประจำโดยที่มีปริมาณเท่าใดก็ขึ้นอยู่กับการให้บริการของผู้ดูแลและคุณภาพของสินค้าที่ซื้อมาขายต้องสดใหม่และสะอาดด้วย

3.5 อาชีพทำไร่ ปักจัญนำเข้าที่ดีได้แก่ พันธุ์พืชที่จะนำมาปลูก เช่น เมล็ดข้าวโพดจะต้องมีลักษณะที่มีความสมบูรณ์ทุกเมล็ด หรือต้นกล้าของมะม่วงที่จะนำมาปลูกจะต้องแข็งแรงและไม่มีโรคติดมา

กระบวนการที่ดีได้แก่ ผู้ดูแลจะต้องคำนึงถึงดินฟ้าอากาศในแต่ละฤดูด้วยเพราะในการที่ดูแลอยู่อาจจะเกิดฝนแล้ง แผลงศัตรูพืชระบาด แนวทางแก้ไขผู้ดูแลจะมีการฉีดยาฆ่าแมลงหรืออาจจะขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ และในช่วงที่ฝนแล้งผู้ดูแลก็จะรดน้ำและติดตามข่าวสารว่าช่วงนี้เป็นอย่างไร และคว้าวางไพน่นำจะปลูกพืชชนิดไหนดี

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ ลูกมะม่วงที่มีความสมบูรณ์ซึ่งมีลักษณะใบใหญ่ เนื้อแน่นหวานอร่อยหรือถ้าเป็นข้าวโพดต้องเป็นฝักที่มีเมล็ดโตเต็มทีและใหญ่ ซึ่งผู้ดูแลบางรายก็ได้ลักษณะดังกล่าวแต่บางรายก็ไม่ได้ดังนี้

4.สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุนพบว่า ในหมู่บ้านประจวบได้มีการจัดตั้งกองทุนออมทรัพย์อยู่ก่อนแล้วก่อนที่จะมีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเกิดขึ้น ซึ่งกองทุน 1 ล้านบาทกับกองทุนออมทรัพย์ช่วยให้ผู้ดูแลรายได้มากขึ้นซึ่งประชาชนในหมู่บ้านมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านต่าง ๆ นานาบางรายก็เข้าใจว่ารัฐบาลนำเงินมาช่วยเหลือ บางรายก็ว่ามาเพิ่มหนี้ให้ เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่ที่ผู้ดูแลเงินก็เข้าใจว่ากองทุนหมู่บ้านมาช่วยในการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างงาน สร้างรายได้ มีหน่วยงานราชการเข้ามาช่วยเหลือจนปัจจุบันนี้มีสมาชิกทั้งหมด 55 ราย ปลดปล่อยเงินกู้ไปแล้ว 920,000 บาท คงเหลือในบัญชี 80,000 บาท

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่าได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยการจัดเวทีประชาคม เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุนอย่างยุติธรรม โดยมีปลัดอำเภอและพัฒนาชุมชนมาให้คำแนะนำในการประชุมจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ในการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารได้มีการรับสมาชิก พิจารณาในการปล่อยกู้ การจัดทำบัญชี และการรับชำระเงินกู้คืน

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า หมู่บ้านประจวบคามีกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ในด้านการนำเงินไปลงทุนทำกิจการของตนเอง ปรับปรุงและพัฒนากิจการ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองและแก้ไขปัญหาได้

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า หมู่บ้านประจวบได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ได้ให้สมาชิกในหมู่บ้านรู้จักในการบริหารกันเอง ได้รู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยมีการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า กองทุนหมู่บ้านประจวบมีศักยภาพและความเข้มแข็งปานกลาง เนื่องจากสมาชิกยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือมากนัก โดยดูได้จากการเข้าร่วมประชุม และการที่สมาชิกเกี่ยงกันรับตำแหน่งกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

4.2 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า หมู่บ้านประจวบยังไม่มี การจัดตั้งกลุ่ม เนื่องจากแต่ละคนไม่ค่อยอยากจะทำเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง ถ้าไม่มีนโยบายของรัฐบาลก็จะไม่มีใครเริ่มจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา

4.3 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.3.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดพบว่า

1) สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกันเพิ่มขึ้น ซึ่งดูได้จากการให้ความร่วมมือกันในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

2) สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้น ดูได้จากการชำระเงินที่กู้ไปแล้วคืนทั้งต้นทั้งดอกเบี้ย

3) สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพิ่มขึ้น ดูได้จากการที่สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับอาชีพกัน

4) สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

5) สมาชิกในชุมชนมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้

6) สมาชิกในชุมชนมีครอบครัวที่อบอุ่น อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน

7) ในชุมชนมีการยกย่องคนทำความดีอยู่เสมอ เมื่อมีโอกาส

8) ในชุมชนมีการรวมตัวก่อตั้งกลุ่มองค์กรประชากร ซึ่งมีการจัดตั้งจำนวนเท่าเดิมจากปีก่อน

9) ในชุมชนได้มีการรับฟังความคิดเห็น ของสมาชิกเป็นประจำ ซึ่งดูได้จากการประชุมหรือเสวนา

10) ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาสเพิ่มขึ้น

11) ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม

12) ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีการวางแผนที่คิดโดยชุมชน

4.3.2 ความเข้มแข็งของชุมชน ตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า

- 1) หมู่บ้านประจวบมีความสามัคคีกันมากขึ้น
- 2) หมู่บ้านประจวบมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
- 3) สมาชิกกองทุนมีความรับผิดชอบมากขึ้น
- 4) ในชุมชนมีการปรึกษาหารือกันในทุกเรื่องมากขึ้น
- 5) สมาชิกในชุมชนมีการเสียสละเวลาเพื่อมาช่วยในการจัดตั้งกองทุน

หมู่บ้านและแก้ไขปัญหาต่างๆ

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

1. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1.1 สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านประจวบฯ สรุปได้ดังนี้

1.1.1 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาว่าหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถบริหารจัดการกองทุน
- 2) เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของกองทุนกับหมู่บ้านประจวบฯ
- 3) เพื่อศึกษาศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน
- 4) เพื่อต้องการทราบว่า หมู่บ้านประจวบฯ สามารถพึ่งพาตนเองโดยการเรียนรู้และ

คิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง

- 5) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
- 6) เพื่อต้องการทราบว่าผู้ดูแลบริหารจัดการเงินกู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- 7) เพื่อศึกษาว่าโครงการนี้จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

1.1.2 วิธีดำเนินการ

1) ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากกลุ่มเป้าหมาย เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตและจดบันทึก

2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมจากเอกสารต่างๆ หรือมีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว ได้แก่ หนังสือพิมพ์ ระเบียบของกองทุน แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน

3) การวิเคราะห์ข้อมูล จะต้องใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบ กับข้อมูลเชิงปริมาณเพื่ออธิบายประวัติและสภาพต่างๆ ของหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับประชาชน โดยในการเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณอาจจะ ใช้การสังเกตแบบเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน หรืออาจจะสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

1.1.3 ผลการดำเนินงาน

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ผลการประเมินของหน่วยระบบ A พบว่า

1) ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ในส่วนของนโยบายรัฐบาลที่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งกำหนดให้แต่ละหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งหมดในประเทศไทย จัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท ขึ้นเพื่อเป็นเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำให้มีคนออกความคิดเห็นหลากหลายทัศนคติ จากการสัมภาษณ์ของชาวบ้านประจำภาคได้พบว่าชาวบ้านแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ด้วยกัน คือ กลุ่มที่ไม่เข้าใจอะไรเลย กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่เข้าใจบ้างบางส่วนแต่ไม่ทั้งหมด

หมู่บ้านประจำภาค ได้รับการสรรจัดโอนเงิน 1 ล้านบาท และได้มีการสรรจัดเงินให้กับสมาชิกที่ขอกู้ตามระเบียบที่วางไว้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้านประจำภาคแล้ว โดยก่อนหน้านั้น ได้มีการประชุมเพื่อเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยการยกมือขึ้นตามรายชื่อที่ตนเองอยากเลือกและเป็นที่พอใจของทุกคน

2) ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A ในกระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านประจำภาค ได้มีการจัดเวทีประชาคมให้กับสมาชิกที่มีความประสงค์อยากขอกู้ เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจในระเบียบของกองทุน โดยการทำให้ผู้กู้แต่ละคนจัดทำโครงการมาเสนอแก่คณะกรรมการเพื่อที่จะได้พิจารณาอนุมัติเงินให้กับผู้กู้ นั้น การทำบัญชีของกองทุนในหมู่บ้านประจำภาค ได้มีการให้ตัวแทนคณะกรรมการจัดอบรมการทำบัญชี ส่วนกระบวนการรับชำระหนี้ได้มีการปล่อยเงินกู้ ให้กับสมาชิกแล้ว ซึ่งมีการกำหนดชำระหนี้ภายใน 1 ปีจากวันที่มากู้เงิน พร้อมดอกเบี้ยด้วย

3) ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ จำนวนผู้กู้ ยอดเงินให้กู้

3.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่ จำนวนผู้กู้ได้ จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน การขยายกิจการของผู้กู้ การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

3.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพ และความเข้มแข็ง ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ผลการประเมินหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย คือ

1) ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B คือ ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้ ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือข่าย หนี้สินธนาคารของผู้กู้ หนี้ภายนอกของระบบของผู้กู้ อาชีพหลักของผู้กู้ รายได้ของครอบครัว

2) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้ จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมเงินจากกองทุน เงินอื่นๆ สถานที่และวัตถุดิบ เทคนิควิธีทำงานและกำลังทำงาน

3) ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้ การทำกิจการอย่างถูกต้องวิธีของผู้ดูแลราย การหาตลาดที่ดี การหาวัตถุดิบที่ดี การทำบัญชี การวิเคราะห์ประเมิน

4) ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ รายได้เป็นเงินผู้ผู้ได้ผลผลิต เป็นสิ่งของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่ ผู้ผู้ได้ขยายกิจการ ผู้ผู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ผู้ผู้มีการพึ่งตนเอง ผู้ผู้มีความรู้และมี ความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน การกลับคืนถิ่นของประชาชน

1.2 อภิปรายผล

1.2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านประจวบได้แก่

1) กองทุนหมู่บ้านประจวบ เกิดจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน เพื่อช่วยกันตอบสนองนโยบายของทางรัฐบาล และมีแนวโน้มที่คนในหมู่บ้านจะร่วมมือกันมากขึ้น

2) กองทุนหมู่บ้านประจวบ มีการแบ่งส่วนของการทำงานไว้อย่างชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่การทำงานกัน จึงทำให้การทำงานต่างเป็นไปอย่างมีระบบ

3) กองทุนหมู่บ้านประจวบ เปิดโอกาสให้ชาวบ้านในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในอาชีพซึ่งกันและกัน เพื่อการพึ่งพาตนเองต่อไปได้ในอนาคต

4) กองทุนหมู่บ้านประจวบ ยังไม่มีการรวมกลุ่ม ในการประกอบอาชีพกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการประกอบอาชีพคนเดียว แต่ก็มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

5) กองทุนหมู่บ้านประจวบ ร่วมแรงร่วมใจกันในการทำกิจกรรมต่างภายในหมู่บ้าน ก่อให้เกิดความสามัคคี และทำให้เกิดความเข้มแข็งภายในหมู่บ้าน

1.2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

ปัจจัยด้านบวก ดังนี้

1) สมาชิกในชุมชนได้มีการรวมตัวกัน กู้เงินโดยที่สมาชิกจะขอ กู้ คนละ 20,000 บาท และรวมตัวกัน 4 ครอบครัวเลี้ยง โคนม ซึ่งเป็นการความสามัคคีในการประกอบอาชีพ เพื่อความเข้มแข็งของอนาคต

2) ในหมู่บ้านประจวบได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการขึ้นมา ซึ่งสามารถบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) เริ่มแรกในการจัดตั้ง กองทุนหมู่บ้านประชาชนในหมู่บ้าน ไม่เข้าใจในนโยบายดังกล่าวว่ารัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือ คิดว่าจะเป็นการเพิ่มหนี้ให้กับตนเอง แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปทำให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้ประชาชนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกองทุน

4) ผู้กู้เงิน ได้จัดทำเสนอโครงการธุรกิจของตนเอง และได้นำไปปฏิบัติจริง ซึ่งถือว่าผู้กู้มีความรับผิดชอบทำธุรกิจของตนเอง

ปัจจัยด้านลบ ดังนี้

1) ปัจจุบันสมาชิกผู้กู้เงินยังเป็นหนี้สินอยู่ ค่อนข้างมากเพราะการลงทุนจะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก ในส่วนของที่กู้กองทุนจำนวนเงินที่กู้ ยังเป็นจำนวนน้อยสำหรับการลงทุน

2) ผู้กู้ที่กู้ไปประกอบอาชีพของตน ส่วนใหญ่จะทำตามเดิม ไม่มีการริเริ่มประกอบอาชีพใหม่ หรือ ไม่มีการรวมตัวกันในหมู่บ้านประจวบ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

1.2.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า สมาชิกผู้ประกอบอาชีพไม่มีการริเริ่มในการก่อตั้งองค์กร หรือเครือข่ายขึ้นมา เนื่องจากไม่มีการเตรียมความพร้อมในหมู่บ้าน และประชาชนยังเห็นว่าไม่มีความจำเป็น เพราะแค่ในการทำงานของตนเอง ก็ลำบากอยู่แล้ว จนไม่มีเวลาไปทำอย่างอื่น นอกจากนี้จะมีนโยบายมีเป็นรูปธรรมออกมาให้ผู้นำไปปฏิบัติตาม และส่งเสริมให้กับประชาชนต่อไป

1.2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านประจวบ

1) คนในหมู่บ้านมีการเอาใจใส่กัน โดยการพูดคุยกัน เวลาไปไหนก็จะทักทายตามสารทุกข์สุกดิบกันเสมอ

2) มีผู้นำมีดูแลเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา โดยดูจากการที่การทำงานจะทำอย่างจริงจัง

3) มีการพึ่งพากันและกัน โดยดูจากเวลามีกิจกรรมเข้ามาในหมู่บ้าน ทุกคนจะช่วยเหลือกันทำอย่างเต็มที่

4) มีการยอมรับฟัง ความคิดเห็นของกันและกัน โดยดูจากการที่มีการจัดเวทีประชาคมในแต่ละครั้ง ได้มีการอย่างแชร์ความคิดเห็นกันซึ่งกันและกัน

5) ในการทำกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านสมาชิก ได้ให้ความร่วมมือกันอย่างดี โดยดูจากการที่เรียกประชุม ทุกคนก็จะมาพบกันเกือบทั้งหมด เพื่อมาช่วยกันทำกิจกรรม ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

1.2.5 ผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อม

1) ผลโดยตรง พบว่า ในหมู่บ้านประจวบได้ปล่อยมาแล้วได้หลายเดือนแล้ว สมาชิกได้นำไปประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดรายได้ แต่ในการชำระหนี้ของกองทุน ในระเบียบได้กำหนดระยะเวลาในการชำระหนี้ไว้ภายใน 1 ปี ปัจจุบันยังไม่มีสมาชิกคนใดมาชำระหนี้ เพราะยังไม่ถึงกำหนด

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า สมาชิกผู้กู้เงินได้นำเงินไปดำเนินธุรกิจตามได้เสนอมา เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับผู้กู้ได้ แต่ก็ยังไม่สามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้ เพราะในการประกอบอาชีพบางอย่าง ได้ผลผลิตไม่เต็มที่ บางที่ขึ้นอยู่กับฤดูกาล หรือในบางครั้งราคาซื้อขายไม่ดี จึงทำให้ในบางรายกลับเพิ่มหนี้ขึ้นมาอีก

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า หมู่บ้านประจวบก็มีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่าเมื่อก่อน ซึ่งสามารถพึ่งพาตนเองได้มากกว่าเดิมบ้าง ถึงแม้จะยังมีการไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่ก็กำลังพัฒนาไปอย่างช้าๆ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านประจวบ

ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน ที่จัดตั้งขึ้นมา มีความถูกต้องตามที่นโยบายกำหนดไว้ ซึ่งได้เข้ากับหมู่บ้านเป็นอย่างดี มีความเข้าใจง่ายต่อสมาชิกมีความรู้บ้าง และการนำไปปฏิบัติตามระเบียบได้สะดวก แต่สมาชิกในหมู่บ้านก็ยังไม่ค่อยเข้าใจ เพราะไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่สมาชิกอย่างจริงจัง จึงทำให้สมาชิกบางคนรู้เรื่องบ้าง บางคนก็ไม่รู้เรื่อง จึงน่าจะมีการแก้ไขในส่วนของ การประชาสัมพันธ์

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

1) ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการควรจะมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ไม่ใช่ทำงานกันไม่ก็คน หรือทำงานคนเดียว เพราะจะไม่ทำให้หมู่บ้านเกิดความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้

2) ในการทำบัญชี น่าจะมีการลงบันทึกในน้อยลง เพราะปัจจุบันในการทำบัญชีมีการจดบันทึกหลายเล่มมาก ทำให้เกิดความสับสนได้

3) ในการพิจารณาเงินกู้ควรจะมีการให้คณะกรรมการทั้งหมดช่วยกันพิจารณา ผู้กู้ไม่ควรให้คน 3-5 คน พิจารณากันเอง เพราะอาจจะเกิดความลำเอียงได้ในหมู่คณะกรรมการ

4) คณะกรรมการควรจะมีการตรวจสอบ ผู้กู้ให้ละเอียดว่าได้ลงมือปฏิบัติจริงตามที่ได้ออกรายการมาหรือไม่ ควรจะมีการตรวจสอบทุกเดือน

2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิก

1) ควรมีการดำเนินงานตามประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถของตนเอง และเงินทุนที่นำมาลง ว่าเพียงพอหรือไม่ ซึ่งผู้กู้จะได้ไม่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพ จึงควรต้องมีการวางแผนไว้ในอนาคต

2) ผู้รู้บางราย เป็นผู้ประกอบการใหม่ จึงควรจะมีการหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้มีความรู้ในอาชีพนั้นอย่างลึกซึ้ง เพราะถ้าเกิดปัญหาขึ้นมา ผู้รู้ก็จะสามารถแก้ไขได้ หรืออาจจะช่วยให้พบเทคนิคให้การประกอบอาชีพนั้นๆ

3) ควรจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ในอาชีพของตนเองกับผู้ที่มีประกอบอาชีพเดียวกัน หรือต่างอาชีพ เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ให้มากขึ้น

4) ผู้รู้ควรจะได้เข้าการฝึกอบรมตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตนเอง เพื่อเพิ่มทักษะ ในการปฏิบัติงาน และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปบอกกล่าวให้ผู้อื่นที่สนใจได้รู้ด้วย

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัย

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้คนยากจนมีเงินทุนหมุนเวียน เกิดการสร้างรายได้ เกิดการสร้างงาน ซึ่งโครงการนี้จะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานเนิ่นนาน จึงควรที่จะมีการวิจัยต่อไปเรื่อยๆ เพื่อดูผลสำเร็จของโครงการที่จะเกิดขึ้นอย่างยาวนาน และได้รู้ถึงความเข้มแข็งของชุมชนและศักยภาพโดยรวมมากขึ้น

แต่ถึงอย่างไรระยะเวลาของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหรือโครงการบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งใช้ระยะเวลาในการทำงานสั้นเกินไป จึงทำให้ในการลงพื้นที่ไม่เต็มที่ และไม่จริงจัง ควรจะมีการยืดระยะเวลาออกไปอีก เพื่อที่จะได้ข้อสรุปของโครงการอย่างถูกต้องต่อไป

บรรณานุกรม

คณะทำงานเพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการนิเทศงานนักศึกษา ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นครราชสีมา. 2545. คู่มือการจัดเก็บข้อมูล บร.1-12. นครราชสีมา: งานผลิตเอกสารกลาง ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านประจำภาค. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านประจำภาค. นครราชสีมา.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติยั่งยืน. 2544 . ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสันติยั่งยืน. ขอนแก่น.

เจ็ทิว บุรีภักดีและคณะ, 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

เจ็ทิว บุรีภักดีและคณะ, 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

ภาวิณีชัย เจริญยิ่ง. 2545. **บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ก้าวอย่างที่ต่องพันฝ่า**. มติชน. 31 มกราคม 2545, หน้า12

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, สำนักงาน. 2544. **คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ**. นครราชสีมา.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์(บรรณาธิการ), 2544. **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุดม จำรัสพันธุ์และคณะ, 2545. **ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา**. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทอง การพิมพ์.

คำแถลงนโยบาย ของ คณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แลงต่อรัฐสภา,2544. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://oneyear.thaigov.go.th>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. ผลกระทบจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่มีต่อรายได้ของครัวเรือน,2543. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.nso.go.th>

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี